

@zeelandnet.nl>

From: Friday, April 19, 2019 12:58:24
Sent: statengriffier
To: 19012557
Cc:
Subject: Evaluatie rapportage aangaande de uitvoering van het VN verdrag voor de mensen met een beperking en chronisch zieken 'Iedereen volwaardig laten deelnemen aan onze samenleving'
Attachments: Evaluatie rapportage uitvoering VN verdrag voor gehandicapten dif 15-04-2019.pdf; _Met een (onzichtbare) beperking toch een mooie toekomst.pdf; Visie document uitvoering VN verdrag voor gehandicapten dif 19-12-2017.pdf

Geachte Staten Griffier Zeeland ,

Mijn naam is . Essentiële begeleiding en hulpmiddelen in elke levensfase hebben mij in staat gesteld om een volwaardig zelfstandig leven op te bouwen.

Als VN ambassadeur wil ik mijn zorgen uiten aangaande de uitvoering van het VN verdrag voor de mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken in Nederland.

Gelukkig is Provinciale Staten Zeeland op een positieve manier bezig met de uitvoering van het VN verdrag. Dat stel ik zeer op prijs en dat waardeer ik enorm. Om tot een inclusieve Provincie Zeeland en Nederland te komen moet er echter nog veel gebeuren om iedereen volwaardig te laten deelnemen aan onze samenleving.

Met mijn evaluatie rapportage 'Iedereen volwaardig laten deelnemen aan onze samenleving' wil ik opnieuw aandacht vragen voor de kwetsbare positie van de mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken. Hoe staat het met de uitvoering van het VN verdrag. Wat is er gedaan, waar wordt aan gewerkt en waar moeten we naartoe om tot een inclusieve samenleving te komen in Nederland.

Als ervaringsdeskundige wil ik u adviseren om mijn evaluatie rapportage 'Iedereen volwaardig laten deelnemen aan onze samenleving' te omarmen en te gebruiken bij de uitvoering van het VN verdrag. Tevens wil ik u verzoeken om mijn evaluatie rapportage te agenderen voor uw vergadering. Als VN ambassadeur is het mijn bedoeling om te komen inspreken bij het nieuw samengestelde Gedeputeerde en Provinciale Staten Zeeland om het VN verdrag voor de mensen met een beperking en chronisch zieken onder de aandacht te brengen zoals ik dat in het verleden ook gedaan heb.

Met mijn inbreng hoop ik een waardevolle bijdrage te leveren bij de uitvoering van het VN verdrag.

Mijn dossier 'Met een (onzichtbare) beperking toch een mooie toekomst' en mijn visie document 'Op weg naar een toegankelijke, bereikbare en bruikbare duurzame inclusieve samenleving' horen als kennisdocumenten bij dit evaluatie document. Deze twee documenten zijn net als mijn evaluatie rapportage terug te vinden in de bijlage.

Als ervaringsdeskundige en VN ambassadeur vind ik het erg belangrijk dat samen spelen, samen naar school gaan en samen deelnemen aan het arbeidsproces als één geheel wordt gezien. Mijn hoop is er op gevestigd dat Provinciale Staten Zeeland bereid is om samen te werken met haar collega Zeeuwse Gemeenten om het mogelijk te maken deze belangrijke verbinding tot stand te brengen bij de uitvoering van het VN verdrag.

Het lot van de mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken ligt in uw handen. Wees er u zeer bewust van dat het hier gaat om de meest kwetsbare mensen uit onze samenleving. Laat uw hart spreken bij het nemen van moeilijke beslissingen.

Als VN ambassadeur ben ik zeer benieuwd hoe volgens u persoonlijk de uitvoering van het VN verdrag vorm gegeven moet worden. Bent u net als mij van mening dat deze mensen volwaardig mogen deelnemen aan onze samenleving? Hebben deze mensen tevens recht op een menswaardig bestaan met een behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming zoals dat beschreven staat in het VN verdrag? Welke bijdrage denkt u daar zelf aan te kunnen leveren?

Met belangstelling kijk ik uit naar uw reacties die ik op een respectvolle waardige manier zal meenemen bij mijn werkzaamheden als VN ambassadeur.

Hoogachtend,

Ambassadeur VN verdrag Inzake de Rechten van Personen met een Handicap

Adres:

Telefoon nummer:

Mail: _____@zeelandnet.nl

Virusvrij. www.avast.com

Dossier

**"Met een (onzichtbare) beperking
toch een mooie toekomst"**

Kansen Krijgen

Kansen Benutten

De participatiewet in de praktijk.

Bewaak de balans tussen een sociaal beleid en bezuinigingen

**Laat uw hart spreken
Er is meer dan geld alleen in het leven**

**Van
Juni 2015**

De ervaringsdeskundige met betrekking op de participatiewet aan het woord.

- Voorwoord
- Begeleid wonen
- Passend onderwijs van cruciaal belang
- Leren en werken
- Arbeidsverleden vrij bedrijfsleven
- Leven van een uitkering
- Werken in de sociale werkvoorziening
- Visie document: De praktijk in beeld
- Toekomstvisie Sociale Werkvoorziening
- Aandachtspunten om mensen met (onzichtbare) beperkingen een volwaardige toekomst te bieden in onze samenleving

Axel 03-06-15

Geachte Dames en Heren,

Mijn naam is . Hier staat 50 jaar levenservaring met een beperking. 15 jaar studie ervaring, waarvan jaren in het passend onderwijs. Tevens ruim 2 jaar gewoond in een vorm van begeleid wonen. Ik heb 28 jaar werkervaring, zowel in het vrije bedrijf als de laatste 19 jaar in de WSW. Ik heb ook 3 jaar een uitkering gehad. Ik ben dus met recht een praktijk ervaringsdeskundige met betrekking tot de participatiewet die op 01-01-15 in werking is getreden.

Door hard knokken, een eindeloos doorzettingsvermogen en de essentiële middelen die er in het verleden aanwezig waren is het mij gelukt om iets van mijn leven te maken. Dit door gebruik te maken van een vorm van begeleid wonen, het speciaal onderwijs en het SW bedrijf. Vervolgens komen daar prima maatwerk, voldoende professionele begeleiding en aanpassingen in woon en op de werkplek bij. Ook de mobiliteit is een hele belangrijke factor.

Wat deze essentiële middelen voor mij hebben betekend en uiteindelijk hebben opgeleverd is te lezen in mijn dossier 'Met een (onzichtbare) beperking toch een mooie toekomst'. Mijn missie is om dit ook mogelijk te maken voor de mensen met een (onzichtbare) beperking die nu voor deze opgave staan, om iets van hun leven te kunnen maken. Dit door ze eerlijke en reële kansen te geven op een mooie toekomst.

Er wordt ons altijd gevraagd om over de schutting te kijken en over de drempel te stappen naar de nieuwe onbekende mogelijkheden met alle obstakels die daar bij horen. Ik wil u vragen om dit nu ook te doen.

Ik verzoek u vriendelijk om mij de mogelijkheid te geven om mijn kennis door middel van dit dossier, 'Met een (onzichtbare) beperking toch een mooie toekomst' aan u over te dragen. Op deze manier hoop ik een bijdrage te kunnen leveren om tot een goede uitvoering van de participatiewet te komen.

Met vriendelijke groeten,

@zeelandnet.nl

Begeleid Wonen

De kleine 2 jaar dat ik in een vorm van begeleid wonen heb geleefd is de eerste basis geweest om iets van mijn leven te maken. Door mijn beperkingen heb ik in mijn eerste levensjaren veel in het ziekenhuis gelegen voor verschillende operaties. Waarna er ook een lange tijd volgde van revalidatie thuis. Van school kwam in die tijd vrijwel niets terecht.

Toen school in beeld kwam, diende zich het volgende probleem aan. Ik werd gezien als anders en werd dus genegeerd. De achterstand die er al was daar bij opgeteld zorgde er voor dat ik niet kon aansluiten en zodoende kwam ik weer thuis te zitten. Er is toen gekozen om mij te plaatsen in een tehuis in Goirle. Midden in de bossen met allemaal kinderen die op de één of andere manier met hetzelfde probleem te maken hadden.

Er werd gezorgd voor een stabiele leefomgeving. Één van slapen, naar school gaan, spelen en dingen zelfstandig leren oplossen. Mijn ouders waren niet in de buurt, dus was er geen keus. Een zware tijd maar wel mede bepalend geweest van wat ik nu allemaal kan.

Het waren allemaal kleine groepen waardoor de begeleiding op een goede manier voor de juiste ondersteuning kon zorgen. Helpen waar het nodig was en laten sukkelen waar dat moest om het toch te leren, om zo de stapjes vooruit te kunnen maken. Doordat de groepen zo klein waren was er ook veelvuldig contact met de begeleiding, zodat ze ook precies wisten wat er nodig was. Tevens zorgden ze er voor dat er ook tijd was voor gezelligheid in het huis, daardoor had je toch het gevoel dat je een beetje thuis was.

De begeleiders hadden onderling ook veel contact, zodoende konden zij de schakels van het spelen, leren en het wonen precies op elkaar afstemmen. Zo werd de vooruitgang nergens belemmerd en precies op de kinderen afgestemd. Voor mij is het mede de fundering geweest om mijn eigen leven vorm te kunnen geven. In de tijd dat ik daar was, had ik daar totaal nog geen idee van, maar nu zoveel jaar later des te meer.

Conclusie:

Nu zitten we natuurlijk in een heel andere tijd dan toen ik daar woonde. Het tehuis waar ik gewoond hebt bestaat nog steeds en als ik zo op hun site kijk werken ze nog steeds in die zelfde structuur als toen. Er zal vast ook veel veranderd zijn maar het is er nog steeds en dat doet mij wel goed omdat ik weet dat daar kinderen geholpen worden om iets van hun leven te maken.

Begeleid wonen is een hele belangrijke voorziening voor mensen met een beperking. Het kan functioneren als tussenstation, zoals dat voor mij het geval is geweest. Of als een prima permanente leefomgeving voor anderen die dit nodig hebben. Er moet dan wel voldoende begeleiding aanwezig zijn om de mensen de nodige aandacht te geven als dat nodig is. Ik hoop dat dit in de toekomst ook mogelijk blijft.

Passend onderwijs van cruciaal belang

Toen ik weer thuis ben gaan wonen ben ik ingestroomd in het passend onderwijs in Terneuzen. Er werd op maat les gegeven in kleine klassen waarbij er vooral gekeken werd naar het tempo en het niveau wat ik aan kon.

In het begin moest ik leren hoe het was om meerdere vakken tegelijkertijd te krijgen. Dat had in het begin heel wat voeten in de aarde omdat ik gewend was één ding tegelijk te leren. Doordat het kleine klassen waren, kon de lerares mij meer tijd en aandacht geven. Ik heb nog aanvullende privé lessen gehad om mij op het gewenste niveau te krijgen. Er werd besloten om mij 2 jaar in de eerste klas te houden om zo het gewenste resultaat te behalen, dit vooral met het oog op de toekomst.

Deze lerares heeft mij geleerd hoe ik op mijn tempo en met mijn beperkingen het toch zou kunnen redden in deze maatschappij. Door uiterst efficiënt en nauwkeurig te werk te gaan. Niet zomaar ergens aan beginnen zonder er vooraf over nagedacht te hebben. Er voor zorgen dat ik van de eerste keer de juiste keuze maak van hoe ik iets ga aanpakken. Van deze erg wijze woorden heb ik tot de dag van vandaag veel baat en plezier. Tevens werd mij geleerd, hoe je met hele kleine middelen en mogelijkheden toch iets groots kunt maken en dit kan laten uitgroeien tot een kwaliteit van jezelf. Vanaf dat moment is mijn opmars gestart om er echt iets van te maken. Ik ging als een speer vooruit en er werden zelf klassen overgeslagen. Het gevolg was dat ik in de vijfde klas op de gewone basisschool ben ingestroomd. Die stap bleek toch wat groot te zijn waardoor ik de zesde klas nog een keer heb moeten overdoen om goed te kunnen aansluiten op het middelbaar onderwijs.

Op de LTS ging het vrij aardig moet ik zeggen, ik kon het tempo door mijn aangeleerde technieken goed aan en ging zonder problemen stapsgewijs door naar het examen jaar. Toen moest ik leren omgaan om onder tijdsdruk te presteren. Dat was toen, en eigenlijk nog steeds, een lastige opgave. Als het te snel moet gaan gaat mijn lichaam op slot, zoals ik dat noem. Dan blokkeert mijn lichaam en komt er niets meer uit. Daar moet ik dus heel erg voorzichtig mee zijn, hier is doseren het toverwoord wat ik mijzelf heb moeten aanleren. Door wat meer tijd te krijgen voor bepaalde examens en er een extra jaar aan vast te knopen heb ik een mooi diploma gehaald met al mijn vakken op C niveau. Dit was een overwinning op mij zelf kan ik u zeggen.

Conclusie:

Het passend onderwijs is van essentieel belang. Het werken in kleine klassen, het maatwerk, de tijd die ze in de kinderen investeren waardoor ze precies weten wat ze moeten doen om de kinderen vooruit te helpen, maken het verschil om tot het beoogde resultaat te komen. Zonder het passend onderwijs had ik het zeker niet gered. Dat lukt niet in een klas van 30 kinderen.

Leren en Werken

Na het behalen van mijn diploma op de LTS ben ik de arbeidsmarkt op gegaan. Na een tijdje solliciteren mocht ik aan de slag bij een elektrotechnisch installatie bedrijf. Er werd de voorwaarde gesteld dat ik ging doorleren via het leerlingwezen. Het werd de opleiding elektromonteur. Het theorie gedeelte ging naar behoren en de deelcertificaten werden behaald. Zelfs die voor assistent technicus. De praktijk was een heel ander verhaal, hier kwamen mijn beperkingen weer duidelijk naar boven. Het tempo kon ik niet aan, dit was ook niet op te lossen door zeer efficiënt te werken. Het verschil was gewoon te groot. Het gevolg was dat mijn contract niet verlengd werd. Het bedrijf nam niet de tijd om dit tot een succes te maken. Bij mijn volgende werkgever heb ik nog geprobeerd om de opleiding af te maken maar dat jammer genoeg niet gelukt. Dit leerwerk traject via het bedrijfsleven is dus in schoonheid gestorven. Het is niet helemaal voor niets geweest, van het theoriegedeelte heb ik nog steeds profijt. Ik werk nu namelijk in de elektronica.

Bij het WSW bedrijf waar ik nu werkzaam ben heb ik ook leren en werken gecombineerd via het ROC. Maar hier herhaalde de geschiedenis zich weer. Ik werd weer genegeerd en buitengesloten. Er was voor mij echter wel wat veranderd. Het was niet meer mijn probleem maar dat van hun. Ik was in staat om nu zelf voor de oplossingen te zorgen. Ik ging in overleg met mijn leiding en de leraren met als gevolg dat ik volledig zelfstandig zonder klasgenoten mijn opleiding ging vervolgen. Het resultaat was dat ik in zeven i.p.v. zes jaar 3 vakdiploma's op het gebied van magazijnbeheer heb behaald. Het is weer een vorm van passend onderwijs geworden die het verschil gemaakt heeft.

Conclusie:

Het leerwerktraject vanuit het bedrijfsleven is niet gelukt. Het leren via het WSW bedrijf op het ROC is wel gelukt. Dit heeft te maken met de manier hoe men er in een SW bedrijf mee omgaat. Hier zie je de functie van het WSW bedrijf duidelijk in terug. Ook de functie van het passend onderwijs is hierin herkenbaar. De begeleiding, de extra tijd en aandacht zorgen er ook hier weer voor dat de gewenste resultaten geboekt worden.

De insteek vanuit het bedrijfsleven om te moeten presteren, flexibel en multi inzetbaar te zijn is voor veel mensen met een beperking te hoog gegrepen. Zo ook voor mij.

De insteek via het WSW bedrijf om de mensen met een beperking te laten leren en werken op het niveau wat ze aankunnen, werkt wel. Op deze manier kunnen ze er het beste uithalen en komen ze veel verder dan dat men ooit voor mogelijk heeft gehouden. Daar ben ik zelf ook een voorbeeld van.

Arbeidsverleden vrij bedrijfsleven

Na het behalen van mijn L.T.S. diploma ben ik de arbeidsmarkt opgegaan. Mijn ervaringen met het vrije bedrijfsleven zijn wisselend van aard. Er zijn dingen absoluut niet gelukt en andere zijn best een tijd goed gegaan tot de factor geld echt ging meespelen.

Bij mijn eerste werkgever heb ik één jaar heb gewerkt. Hij zag mij net als al zijn andere werknemers en hield geen rekening met mijn beperking. Hij liet mij deelnemen aan een leerwerk traject, maar toen hij zag dat ik het werktempo niet aankon, kreeg ik een opdracht waarvan hij wist dat ik die niet kon verwezenlijken. Ik heb het wel geprobeerd maar dat ging volledig verkeerd met als gevolg dat hij de aanleiding had om mijn contact niet te verlengen, dat is dan ook gebeurd.

Bij mijn tweede werkgever werd ik uitgeleend aan een groot bedrijf. In het magazijn beheerde ik de onderdelen van het storingsmagazijn, en het beheer en de planning rondom de werkzaamheden voor het uitwisselen van defecte elektromotoren. Dat was heel nauwkeurig en verantwoordelijk werk. Fouten hadden grote veiligheid- en financiële gevolgen. Het was aangepast werk zonder dat mijn werkgever en ik ons hier bewust van waren. Er was tijd en ruimte om mijn werk naar behoren te doen en ze waren heel tevreden. Gelukkig hadden ze er de financiële ruimte voor om mij op die manier te laten werken.

In 1993 ging het mis. Door bedrijfseconomische omstandigheden vielen er ontslagen, waaronder ikzelf. Ook mijn eigen werkgever was niet bereid om mij ander werk aan te bieden, waardoor ik ook bij hem werd ontslagen. Als ik er op terugkijk was dit een lot uit de loterij wat precies op zijn plek viel. Ik kon er mijn technieken inzetten die ik geleerd had om met mijn beperking te kunnen functioneren. Ik heb er ook heel veel geleerd en een mooi salaris verdiend. Het kan dus wel maar dan moet wel echt alles mee zitten en geld mag geen spelbreker zijn want dan gaat het alsnog mis zoals ook hier is gebeurd. Zoveel jaren later is er van die werkinfrastructuur op dat grote bedrijf helemaal niets meer over. Alles wegbezuinigt. Er worden nu mensen opgeroepen bij calamiteiten of onderhoudswerkzaamheden tot de klus geklaard is. Om in een soortgelijke situatie in de toekomst weer aan de slag te kunnen lijkt mij zeer klein of er moet weer een lotje uit de loterij voorbij komen.

Conclusie:

Het is van groot belang om mensen met een beperking op de juiste plaats te laten werken. Ze moeten geaccepteerd worden door de collega's en met respect behandeld worden. Er moet rekening gehouden worden met hun beperkingen maar zeker ook met hun kwaliteiten. Ze hebben vaak meer tijd nodig om de werkzaamheden te doen. Voldoende begeleiding, vertrouwen, beperking van de werkdruk en geld zijn de andere bepalende factoren.

Leven van een uitkering

Door het ontslag bij mijn tweede werkgever ging ik via de WW de bijstand in. Het was erg moeilijk om het hoofd boven water te houden, kan ik u vertellen.

Ik had gelukkig enkele mensen in mijn omgeving die er voor mij waren om mij door deze erg moeilijke tijd heen te helpen. Ik ben ze daar tot de dag van vandaag heel erg dankbaar voor. Ze hebben ervoor gezorgd dat ik contact heb gehouden met de samenleving. Ik was er altijd welkom. Deze situatie zou uiteindelijk 3 jaar duren.

Het was ook de tijd van veelvuldig solliciteren met evenveel teleurstellingen. Nu kwam ik er pas echt achter wat daadwerkelijk de gevolgen waren van mijn beperkingen in relatie tot de arbeidsmarkt. Zonder het met zoveel woorden te durven vertellen, was eigenlijk de boodschap, dat ik niet meer geschikt was voor de vrije arbeidsmarkt en dat men mij niet meer in dienst wilde nemen. Einde oefening met het vrije bedrijfsleven.

Ik beseft dus ook wat het is om in een uitkering te zitten met de gevolgen die daar aan vast zitten. Er zijn veel mensen met beperkingen die er niet voor kiezen om thuis zitten. Een deel van deze mensen kan en mag zelfs niet aan het werk omdat hun beperkingen of hun ziekte dit onmogelijk maakt. Ze zitten gevangen in hun eigen huiselijke omgeving zonder een perspectief op een betere toekomst. Als we niet oppassen, raken deze mensen in een isolement met alle gevolgen van dien.

De kosten in de zorg hebben grote gevolgen voor mensen met een beperking. Met sommige zorgvoorzieningen is het mogelijk om aan het werk te komen of te blijven. Fysiotherapie is daar een voorbeeld van. Chronisch zieke mensen met allerlei soorten aandoeningen moeten gemiddeld 2 keer per week naar de fysio om nog een beetje te functioneren. Ze zijn verplicht om het hoogste pakket van de zorgverzekeraar te pakken om dan nog zoveel mogelijk naar de fysio te kunnen gaan, wat vaak nog lang niet voldoende is. Hierbij komt ook nog het eigen risico bovenop. Het zijn mensen die al niet veel hebben en op deze manier steeds verder in de problemen komen.

Conclusie:

Het is zaak dat er goed gekeken wordt naar de mensen met een beperking die thuis in een uitkering zitten. Ze moeten goede en professionele ondersteuning krijgen om stapjes voorwaarts te kunnen zetten zodat ze aansluiting met de samenleving krijgen en weer aan het werk kunnen. Er moet zeker voorkomen worden dat ze in een isolement komen. Ze horen de zorg te krijgen die ze nodig hebben om hun kansen te vergroten om aan de samenleving mee te kunnen doen. Van alles weg bezuinigen door taken van de overheid naar de gemeenten te decentraliseren met veel minder geld is geen optie en zeer onverstandig. Mensen die nu werk hebben moeten dat te allen tijde behouden!

Werken in de sociale werkvoorziening

Na 3 jaar te hebben geleefd van een uitkering, mocht ik in mei 1996 eindelijk aan de slag bij het SW bedrijf in Zeeuws-Vlaanderen. Een mooi bedrijf waar ik het prima naar mijn zin heb.

Op mijn afdeling worden printplaten geproduceerd waarbij ik de logistiek voor mijn rekening neem. Ik heb een magazijn met elektronica componenten onder mijn beheer die tijdens de productie op de printplaten worden geplaatst. Mijn functie, werkplek en de omstandigheden waarin ik mijn werk moet doen zijn afgestemd op mijn beperkingen. Mijn aangeleerde kwaliteiten kan ik helemaal inzetten in deze functie. Het is nodig om efficiënt, nauwkeurig en geconcentreerd te werk te gaan om tot de gewenste resultaten te komen. Het is nooit saai en altijd anders.

Een van de grote voordelen om hier te werken is, dat al je collega's begrijpen wat het is om met beperkingen te moeten leven. Hier werk je als gelijken! Ook onze leidinggevenden, geven ons de mogelijkheid om zelfstandig ons werk te doen waar dat mogelijk is en komen ons te hulp als dat nodig is. Dit geeft rust, vertrouwen en veel voldoening. Ik voel mij ook absoluut niet opgesloten in een SW bedrijf, integendeel. Ik ben trots op mijn werk en dat mag heel Nederland weten. Ik praat net zo over mijn werk als ieder ander. In het bedrijfsleven is het maar de vraag of je geaccepteerd wordt door je collega's. Hier ben je de uitzondering! Je hebt vaak niemand om mee op te trekken en je wordt aan je lot overgelaten. Het is ook maar de vraag of je het werk krijgt wat daadwerkelijk bij je past om al je mogelijkheden te kunnen benutten.

In een SW bedrijf is er veel meer oog voor het evenwicht tussen werkdruk, het volgen van een opleiding en de thuissituatie en er zijn doorgroeimogelijkheden. Ze proberen te zorgen voor het juiste evenwicht om goed te kunnen functioneren. Als dat niet zou gebeuren gaat mijn lichaam op slot. Mijn lichaam blokkeert dan volledig met alle gevolgen van dien. Het is iets waar ik heel voorzichtig mee moet omgaan. Het is vaak de stapeling van beperkingen die er voor zorgen dat we niet zomaar ergens geplaatst kunnen worden. Voor mij zijn dat een aantal lichamelijke beperkingen en een leerachterstand van een aantal jaren. Ik heb dat allemaal wel kunnen compenseren maar je kunt dat niet wegpoetsen, was dat maar waar. In het bedrijfsleven is daar geen oog voor, wat te begrijpen is. Voor ons is een SW bedrijf van levensbelang.

Conclusie:

Een SW bedrijf heeft een hele belangrijke functie voor de mensen met een beperking. Ze geven de mensen het vertrouwen, de ondersteuning en de werkomgeving die nodig is om er iets van te maken. Ze zorgen er ook voor dat het mogelijk is om volwaardig aan de samenleving mee te doen. Wij kunnen op deze manier gelukkig zelf in onze levensbehoeften voorzien. Door de CAO is het mogelijk om een fatsoenlijk inkomen op te bouwen. Dat is echt hard nodig omdat de mensen met beperking vaak veel meer en hogere kosten hebben om het functioneren mogelijk te maken. Denk hier vooral aan de zorgkosten die al jaren flink stijgen waarbij de eigen bijdragen alleen maar hoger worden.

Visiedocument. De praktijk in beeld

Het leven met (onzichtbare) beperkingen.

(Onzichtbare) beperkingen zijn 24 uur per dag aanwezig. De mensen met (onzichtbare) beperkingen moeten daar de rest van hun leven mee leren omgaan. Als ze dat niet zouden doen gaat dit ten koste van hun gezondheid en mogelijkheden die ze op dat moment nog wel hebben. Het is vaak een grote strijd om de maatschappij duidelijk te maken wat de gevolgen zijn van die (onzichtbare) beperkingen. Onbegrip, onwetendheid, vooroordelen omdat het vaak niet gelijk zichtbaar is wat deze mensen noodgedwongen met zich mee moeten dragen. Het is vaak op een heel dun draadje waar deze mensen op lopen en balanceren om aansluiting met de maatschappij te houden. Daar moeten we ons zeer van bewust zijn en naar handelen door deze mensen niet aan hun lot over te laten.

De mensen met (onzichtbare) beperkingen moeten de mogelijkheid krijgen om daar op een positieve manier mee om te gaan. Het beste uit zichzelf naar boven te halen zonder dat dit ten koste gaat van hun lichamelijke en of psychische omstandigheden die ze hebben. Van je zwakte je sterkte maken, je richten op de kwaliteiten die je wel hebt en deze uitbreiden en verder ontplooien.

De mensen met een (onzichtbare) beperking moeten beschermd worden om te voorkomen dat ze door hun ondergrens heen zakken. Voor veel van deze mensen is het vaak heel moeilijk om voor zich zelf op te komen is mijn ervaring. Iedereen moet op zijn niveau en naar zijn mogelijkheden op een volwaardige manier mee kunnen doen aan onze samenleving. Om dit te bereiken moeten de essentiële middelen die ik als ervaringsdeskundige zelf heb gebruikt in het verleden gewaarborgd worden voor de toekomst. Deze moeten verankerd worden in de wetten waar de mensen met een (onzichtbare) beperking mee te maken krijgen. Het volgende dient geregeld te worden in mijn ogen.

- Zorgplicht op alle bestuurlijke niveaus.
- Samenhang van wetten om maatwerk mogelijk te maken in elke levensfase.
- Structurele professionele begeleiding en hulpmiddelen op gebied van gezondheidszorg, spelen, wonen, leren en werken.
- Op de juiste manier omgaan met de mensen met een (onzichtbare) beperking. Er is een gerichte, respectvolle en juiste bejegening nodig om echt stappen vooruit te kunnen maken.
- Zorgen dat de werkwijze van de stichting Hoezo Anders permanent landelijk ingezet kan worden omdat deze drempel verlagend werkt tussen de samenleving, het bedrijfsleven en de mensen met een (onzichtbare) beperking.
- Onderdelen die goed functioneren, moet we in stand houden. Veranderingen moeten op een evenwichtige manier in een juiste volgorde en tempo uitgevoerd worden.
- Voorkomen dat er kennis, voorzieningen en middelen verloren gaan waarvan je weet dat we deze in de toekomst zeer hard nodig zullen hebben. Zeker geen oude schoenen weggoeien voordat de nieuwe goed zijn ingelopen is hier mijn zeer overtuigend advies.

Aandacht voor groepen mensen die buiten de boot dreigen te vallen.

Er moet aandacht zijn voor groepen die buiten de boot dreigen te vallen, bijvoorbeeld de nuggers. Niemand tussen wal en schip is de belofte in het regeerakkoord. Een tegenprestatie moeten leveren voor de mensen met een (onzichtbare) beperking lijkt mij geen optie, laat ze die tijd besteden in het ontwikkelen van hun mogelijkheden om hun kansen te vergroten om mee te doen. Dat zal moeilijk genoeg zijn is mijn ervaring. Ook voor de voor de mensen die nu volledig afgekeurd thuis zitten moet er een perspectief komen om nog iets van hun leven te maken. Een vergeten groep in mijn ogen. Ze kunnen niet mee doen aan het arbeidsproces omdat hun gezondheid dat niet toelaat. Dit wil nog niet zeggen dat ze dan voor de rest van hun leven thuis op de bank moeten gaan zitten vind ik. Er moet absoluut voorkomen worden dat deze mensen in een sociaal isolement terecht komen.

Overheid en gemeenten t.o.v. De samenleving.

De gemeenten op hun beurt moeten ondersteund worden met voldoende financiële middelen om maatwerk te kunnen leveren. Ook moet er oog zijn voor de infrastructuur en leefomstandigheden van de gemeenten. Het werkaanbod en de toegankelijkheid kunnen heel sterk verschillen per regio. Het is dan nodig om daar creatief op in te kunnen spelen om toch het beoogde resultaat te behalen. De wetgeving moet daar op een efficiënte, kwalitatieve en flexibele manier mogelijkheden voor bieden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan sociaal return, werk geven aan bedrijven die mogelijkheden bieden voor de mensen met een (onzichtbare) beperking. Er moet ook een gedegen toezicht komen op de gemeenten om te controleren of zij de beoogde decentralisaties naar behoren uitvoeren. Er moet voorkomen worden dat er willekeur komt, het mag geen verschil maken waar in Nederland je woont, je hoort gedegen geholpen en met respect behandeld te worden. Verdringing op de arbeidsmarkt moet absoluut voorkomen worden om eerlijke kansen en echte volwaardige banen te creëren voor de mensen met een (onzichtbare) beperking.

Participeren in onze samenleving.

Onze burgers horen ook naar behoren verzorgd te worden en in een prettige leefomgeving te kunnen wonen. Alle mensen moeten de mogelijkheid krijgen om op een waardige manier in hun eigen levensbehoefte te kunnen voorzien. Ieder naar zijn kunnen en mogelijkheden. Betaalbare en toegankelijke zorg is voor iedereen van essentieel belang, het maakt het verschil tussen wel of niet mee doen aan onze samenleving. Fysiotherapie maakt bij veel van mijn collega's het verschil om wel of niet te kunnen (blijven) werken. Heel belangrijk dus.

Tijdens mijn begeleid wonen proces en tijdens het speciaal onderwijs wat ik genoten heb was het nodig om specifiek gericht op mijn situatie dingen aan te leren. Dit om met mijn (onzichtbare) beperkingen om te kunnen gaan. Het krijgen van doorzettingsvermogen. Doseringsinzicht, om te kunnen bepalen wanneer wel iets kan en wanneer zeker niet, ondanks dat dit soms toch gevraagd wordt. Geduld opbrengen, zonder in paniek te slaan en zelfvertrouwen te verliezen. Dingen accepteren waar je geen invloed op hebt. Opkomen voor de basis elementen waar ik van afhankelijk ben om mijn staande te houden. Efficiënt en zorgvuldig te werk gaan, eerst nadenken en dan doen om fouten, dingen dubbel moeten doen of helemaal opnieuw te moeten beginnen te voorkomen. Daardoor lever ik kwaliteit en betrouwbaarheid. Gelijk de juiste methode van werken kiezen wat tijd winst oplevert en geld. Voorbeelden van meerwaarde en vormen van je zwakte je sterkte maakt. Dit gaan kinderen met (onzichtbare) beperkingen in de toekomst nodig hebben om mee te kunnen doen in onze steeds harder wordende samenleving. Daarom mag dit niet verdwijnen! Hier zijn deskundige mensen voor nodig die hier de tijd en de middelen voor krijgen om dit aan deze kinderen te leren.

Nieuwe vorm van begeleiden voor mensen met een (onzichtbare) beperking.

De stichting Hoezo Anders moet in mijn ogen in de toekomst de mogelijkheid krijgen om de drempel tussen de jonge mensen met een (onzichtbare) beperking en de samenleving kleiner te maken. Dit landelijk breed en gericht op de 35 arbeidsregio's om maatwerk te kunnen leveren. Ze verrichten op dat gebied nu ook al echt fantastisch werk zoals ik dat als ervaringsdeskundige ook voor ogen heb. Op hun internetsite www.hoezoanders.nl is te zien wat ze allemaal doen. Ze benaderen vooral de jonge mensen met (onzichtbare) beperkingen op precies de juiste manier. Handelen vanuit de praktijk met de mensen waarom het echt gaat in de schijnwerpers. Dit om ze de kans te geven om de dromen die ze hebben op een waardevol en mooi leven waar te kunnen maken. Ze zijn het directe verlengstuk waar ik zelf ook voor sta. Vanuit de praktijk de mensen echt vooruit helpen. Ik draag deze stichting een heel warm hart toe en zal ze in de toekomst ondersteunen waar ik dat kan. Om deze reden zijn ze dan ook een onderdeel in mijn visiedocument.

Toekomstvisie Sociale Werkvoorziening.

Hoe zou het er in de toekomst moeten uitzien om de mensen met een beperking toch een mooie toekomst te geven? Hoe houden we de kosten in bedwang om het betaalbaar te houden voor de samenleving waarbij toch iedereen de zorg en aandacht krijgt die nodig is. Keer op keer is er gezegd dat de mensen met een beperking niet tussen wal en schip mogen vallen, maar ik ben bang dat dit wel gaat gebeuren onder de nieuwe participatiewet.

De SW bedrijven zijn ontstaan doordat er geen geschikte arbeidsplaatsen waren voor de mensen met een beperking in het vrije bedrijfsleven. De mensen hadden een medische beperking, waren hierdoor vaak te langzaam, hadden een te hoog ziekte verzuim, er was extra begeleiding nodig en men had vaak geen of een te laag opleidingsniveau. Kortom te duur voor de werkgevers. Veel SW medewerkers voldoen nog steeds aan dit profiel. Naast de medische beperking zijn er vaak nog meerdere sociale beperkingen. In de SW bedrijven is er aangepaste arbeid, geschikte werkplekken met voldoende begeleiding.

Laten we niet weer de fout maken om te denken dat de mensen met een beperking zonder problemen kunnen instromen in het vrije bedrijf. Het feit dat de bedrijven subsidies krijgen maakt het voor deze mensen niet makkelijker, vaak moeten ze ondergewaardeerde arbeid verrichten, krijgen weinig begrip van collega's als ze weer eens ziek zijn of minder presteren. Voor mensen zonder beperking is het al moeilijk om zich staande te houden in het vrije bedrijfsleven. Overal moet er bezuinigd worden, er moet steeds hoger gepresteerd worden, ziekteverzuim kost geld. Het is beter om de SW in te zetten als instrument waar productie wordt neergelegd door reguliere bedrijven, een plaats waar hoog- en laag opgeleide mensen met een beperking elkaar helpen om een menswaardige toekomst op te bouwen. Door het bedrijfsleven te stimuleren en de keuze te geven om te investeren in de SW kan dit helpen om mensen met een beperking efficiënter, en goedkoper voor de overheid, te laten functioneren. Waarbij de mogelijkheden van de mensen met een beperking optimaal gebruikt worden. De sociale werkplaatsen gebruiken als leer werk bedrijf, dit als tussenschakel richting het vrije bedrijfsleven. Hier samenwerken met de praktijkscholen.

Werk boven alles, mensen die nu in de SW werken mogen dus niet zonder werk thuis komen te zitten. Nu is er de zekerheid dat deze mensen iedere dag naar hun werk kunnen gaan. Met een beoogde krimp is het maar de vraag of dat gaat lukken in de toekomst. De huidige vorm brengt kosten met zich mee en daar wil de regering op bezuinigen. De kosten zullen blijven is mijn overtuiging, het is alleen de vraag wie de rekening gaat betalen. Een boete heeft geen toegevoegde waarde voor de mensen die hierdoor geen werk hebben. Willen we mensen met een beperking een kans geven dan moeten er wel echte banen beschikbaar zijn. Er moet ten alle tijden een vangnet zijn voor de mensen met een beperking in de vorm van een terugkeer garantie.

Een maatschappelijk "probleem" gedwongen neerleggen bij de grotere bedrijven? Iets afdwingen werkt over het algemeen al niet en als dit dan afgekocht kan worden dan zal dit ook zeker gebeuren. Deze bedragen zouden dan geïnvesteerd moeten worden in SW bedrijven en niet in de schatkist verdwijnen. Het is beter om de bedrijven te stimuleren om arbeid uit te besteden aan de SW bedrijven, sommige bedrijven doen dit al en moeten dan ook gevrijwaard worden van de 5% quotum regeling.

Integreren in het vrije bedrijfsleven? In onze optiek zouden eerst de mensen die vallen onder de doelgroep van de participatiewet en die geen arbeid verrichten, aan bod moeten komen omdat zij nu nog aan de kant staan. Dit sluit aan bij werk boven alles, en niemand tussen wal en schip. Werk gaat immers voor alles! Het is tevens een prima manier om te kijken of de participatiewet wel het beoogde resultaat zal behalen. Als de mensen van de 'wachtlijst' allemaal geplaatst zijn zou je eventueel verder kunnen kijken naar plaatsingsmogelijkheden van de huidige SW medewerkers. Een jaarlijkse evaluatie van uitvoering is een noodzaak.

Er moet gekeken worden hoe het per regio ingericht moet worden. Dat kan zeer sterk verschillen. Het maakt een heel groot verschil waar je woont in Nederland, de situatie in de randstad is heel anders dan die in de achterhoek of in Limburg. Ik woon zelf in Zeeuws-Vlaanderen. We wonen in een krimp gebied. De kassenbouw levert niet de beoogde banen, want hoewel dit laaggeschoolde arbeid betreft, zijn hier voornamelijk personen werkzaam die instromen via de WWB en buitenlandse werknemers via een uitzendbureau. Deze werknemers zijn goedkoper, flexibeler en kunnen fysiek op een hoger niveau werken. Heel veel mogelijkheden in het bedrijfsleven hebben we niet in mijn ogen. We hebben een aantal grote (chemische) bedrijven die doorgaans hoog geschoold personeel nodig hebben. Het is niet reëel om te denken dat daar veel mensen met een beperking aan de slag kunnen in de toekomst. We hebben redelijk wat bedrijven die minder dan 25 werknemers in dienst hebben en vallen daardoor terecht, vind ik, buiten de beoogde quotum regeling. De winkels hebben hier veel jonge mensen in dienst die dat werk vaak combineren met hun opleiding, dus ook daar kan niet te veel van verwacht worden. Het gaat dus op voorhand niet meevallen om de beoogde banen hier te creëren in Zeeuws-Vlaanderen.

Taken samenvoegen is goed, je voorkomt dan dat er dingen dubbel gebeuren. Het moet een netwerk worden waarbij iedere organisatie bij zijn vakgebied blijft waar hij sterk in is, waardoor de kwaliteit gegarandeerd kan worden. Alles moet op elkaar afgestemd worden en men moet goed met elkaar samenwerken. Dit om het evenwicht te bewaken tussen de thuissituatie, het volgen van een opleiding en de werksituatie. Een contactpersoon met de professionele kennis die daar voor nodig is, moet er zorg voor dragen dat deze schakels op elkaar aansluiten. De structuur van de keukentafelgesprekken, zo we die bij de WMO kennen, zou daar voor gebruikt kunnen worden. De gebruikte elementen zoals passend onderwijs, dagbesteding en de SW bedrijven zullen absoluut overeind gehouden moeten worden om in de toekomst tot de gewenste resultaten te komen. Bezuinigingen op het speciaal onderwijs en de dagbesteding zorgen voor meer afstand tot de maatschappij en dat is wat we net moeten zien te voorkomen. Wat niet uit het oog verloren mag worden is dat de beperkingen niet verdwijnen bij deze mensen. Er moeten wegen gevonden worden om deze mensen op de juiste manier met hun beperkingen te laten omgaan. Dit kan door ze het vertrouwen te geven om zich te ontplooien zodat ze er alles kunnen uithalen wat in hun mogelijkheden ligt.

SW, het steuntje in de rug.

Het SW bedrijf geeft mij de mogelijkheid om in mijn tempo, met mijn kwaliteiten en (onzichtbare) beperkingen met voldoende ondersteuning en begeleiding mijn werk te doen. Het is volwaardig werk waar ik al mijn energie in kwijt kan en met plezier doe. Ik word hier fatsoenlijk voor betaald waardoor ik in mijn eigen levensbehoefte kan voorzien. Niet mijn hand op te houden maar lekker mijn centjes zelf verdienen. Een grote meerwaarde. Dagbesteding moet zeker beschikbaar blijven voor mensen waar voor zelfs beschut werken te hoog gegrepen is. Dit om te voorkomen dat deze mensen in een sociaal isolement komen.

SW, gemeente grensoverschrijdend.

Mensen die nu in de SW werken, zitten in de toekomst vastgebonden aan de gemeente waarin ze nu wonen. Als ze verhuizen zullen ze veel van hun opgebouwde zekerheden verliezen, zelfs hun baan is dan onzeker. In het verleden is daar vele jaren flexibel mee omgegaan door goede samenwerking tussen de SW bedrijven in Nederland. Dat zou in de toekomst ook mogelijk moeten zijn. Het was geen volwaardig recht maar wel een sociale manier van omgaan met mensen. Velen hebben daardoor een mooier en waardevoller leven gekregen.

SW CAO, het vangnet.

Mijn advies is om de SW bedrijven niet af te schaffen maar te hervormen zodat er mensen kunnen blijven werken die het tempo in het vrije bedrijfsleven niet aankunnen. Dit met een volwaardige WSW CAO. Waar inflatiecorrectie zeker toegepast moet worden. Anders komen heel veel mensen in grote problemen door stijging van huurprijzen, energiekosten, zorgpremies en gemeentebelastingen om de belangrijkste te noemen. Onverantwoord en niet sociaal om vele jaren op een nullijn te zitten.

SW als leer/werk en detachering bedrijf.

Ook in de SW bedrijven zit waardevolle deskundige kennis die we hard nodig hebben. Zet deze in om mensen te begeleiden richting het bedrijfsleven. Laat de SW bedrijven (groepen) detacheringen verzorgen voor de mensen die onder begeleiding in het vrije bedrijfsleven kunnen werken. Dat maakt het voor het bedrijfsleven een stuk makkelijker om mensen met een (onzichtbare) beperking in dienst te nemen. Zet het SW bedrijf ook in als leerwerkbedrijf dat aansluit op de praktijkschool om ze vervolgens te laten doorstromen naar het bedrijfsleven als ze dat aankunnen. Dit helpt ook mee om afdelingen open te houden bij de SW bedrijven in de toekomst. Zodat de zittende groep ook in de toekomst werk kan doen wat bij hun mogelijkheden past. Een zeer grote meerwaarde.

Geduld is een schone zaak.

Je zult zien dat door deze tussenstap voor een aantal de drempel zodanig verlaagd wordt, dat ze op langer termijn uiteindelijk met vertrouwen, voldoende onderbouwing en begeleiding in het vrije bedrijfsleven zullen kunnen werken. Geduld is een schone zaak, het is investeren in mensen wat uiteindelijk ook geld zal opleveren voor de samenleving. De participatiewet kan een succes worden als de weg van geleidelijkheid wordt bewandeld. Strikte voorwaarde, eerst banen dan doorstromen.

Bedrijfsleven stimuleren.

Boetes opleggen aan het bedrijfsleven gaat niet werken, je moet het bedrijfsleven helpen en inspireren maar zeker niet frustreren om mensen met een (onzichtbare) beperking in dienst te nemen. Maak het mogelijk om werk neer te leggen bij een SW bedrijven door bedrijfsleven als het echt niet mogelijk blijkt te zijn om deze mensen zelf in dienst te nemen. Dit levert werk, ruimte en geld op om beschut werk in de toekomst fatsoenlijk te regelen. Een belangrijk aandachtspunt is dat mensen met een (onzichtbare) beperking in het vrije bedrijfsleven als waardige collega's worden gezien en ook zo worden behandeld. Het moeten ook volwaardige banen zijn waar ze naar hun mogelijkheden kunnen presteren met de nodige begeleiding en hulpmiddelen.

Aandachtspunten om mensen met een (onzichtbare) beperking een volwaardige toekomst te bieden in onze samenleving.

Brief van PvdA Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Jet Bussemaker.

Als eerste de brief 'extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie' van PvdA Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Jet Bussemaker. Daar ben ik echt heel blij mee. Hierin zie je het maatwerk en de beoogde samenhang van wetten in elke levensfase terug. Ook de structurele begeleiding komt hier in terug. Hier zit gelukkig ook de zorgplicht in het beleid verwerkt. Deze structuur moeten we doortrekken in de participatiewet en zelfs laten doorlopen als de mensen met een (onzichtbare) beperking in het vrije bedrijfsleven werken. Hierbij is een gedegen indicatie proces essentieel. Heel belangrijk om dit goed te monitoren.

Zorgplicht als vanouds, een kwetsbaar groot goed.

Ik vraag zeer bijzondere aandacht voor het feit dat er geen zorgplicht in de participatiewet opgenomen is. Deze veroorzaakt veel angst en onbegrip onder de mensen met een (onzichtbare) beperking. Ze zullen zich weer buitengesloten voelen. Nu met de extra druk dat ze in het vrije bedrijfsleven aan de slag moeten. Nu zonder het vangnet van de SW waar zij niet meer terecht kunnen. Ook voor beschut werken komen ze niet in aanmerking door de vele strengere wetgeving. Met de zorgplicht in de wet hadden ze in ieder geval het gevoel, het vertrouwen en doorzettingsvermogen gekregen om er iets van te kunnen maken.

Afspraak is afspraak.

Mijn vrees is ook dat gemeenten niet garant zullen staan voor de financiële ondersteuning die nodig is voor vele jaren. Hierbij zou de zorgplicht in de quotumwet zeker kunnen helpen. Dit geldt natuurlijk ook voor het niet willen uitvoeren van beschut werken in de toekomst. Als ze daar onderbouwd van kunnen zeggen dat ze daar te weinig budget voor hebben, dan moeten ze dit met de overheid oplossen. Ze mogen niet de gemakkelijke weg kunnen bewandelen om vervolgens de mensen met een (onzichtbare) beperking het kind van de rekening te laten worden, door deze in de kou te laten staan.

Creëer duidelijkheid.

Het is heel belangrijk dat iedereen op zijn gebied over de juiste informatie beschikt. Dit geldt zowel voor de uitvoerende kant als voor de ontvangende kant. De uitvoerende kant moet precies weten wie waar verantwoordelijk voor is en dit dan naar behoren uitvoeren. Hierbij moet er extra aandacht zijn voor dat er voldoende kennis en kwaliteit aanwezig is om de mensen met een (onzichtbare) beperking te kunnen helpen. De ontvangende kant moet weten waar ze aan toe zijn. Wat wordt er van ze verwacht en bij wie ze moeten zijn om mee te kunnen gaan doen. Door goede communicatie, duidelijke afspraken en eenvoudig te begrijpen informatie op het juiste moment kunnen veel problemen worden voorkomen.

VN verdrag voor gehandicapten.

Het VN verdrag voor gehandicapten, moet zo snel mogelijk geratificeerd worden. Het VN verdrag moet er voor zorgen dat de positie van de mensen met een (onzichtbare) beperking sterk wordt verbeterd om hun kansen op deelname aan onze samenleving flink te vergroten. Wat voor banen worden de garantiebannen? Zijn dit banen op flexibele basis waarbij je om de 2 jaar er een half jaar uit moet om dat weer een volgende ronde te draaien? Ik hoop dat dit niet de bedoeling is en dat het gaat om reguliere banen met een permanent karakter zodat deze mensen een fatsoenlijk bestaansrecht kunnen opbouwen. Het monitoren van het aantal en de soort banen ligt hier dan ook voor de hand en is ook echt noodzakelijk.

De huishoudens toets.

Een ander punt wat bij mij nog steeds zwaar op de maag ligt is de huishoudens toets waar ook de mensen met een (onzichtbare) beperking in de toekomst mee te maken krijgen. Zij zullen niet worden geholpen aan het gemeente loket. Dat zijn mensen die geen perspectief op een fatsoenlijke toekomst zullen hebben, terwijl we allemaal roepen en beloven dat iedereen mee zou moeten kunnen doen. Hier moeten we wel iets mee doen!

Gelukkig wordt de doelgroep verbreed als het quotum nodig zou blijken te zijn. Zodat ook de mensen die net boven WML zitten en de mensen die een wat hogere opleiding niveau hebben, terecht ook geholpen worden. Eigenlijk had dit binnen de participatiewet geregeld horen te zijn. Het zijn ook groepen die onterecht buiten de boot dreigen te vallen.

Stichting Hoezo Anders drempel verlagend richting bedrijfsleven.

Stichting Hoezo Anders verricht baanbrekend werk om de kloof tussen het bedrijfsleven en de mensen met een (onzichtbare) beperking te verkleinen. Mijn droom en wens zijn om Stichting Hoezo Anders hier middelen voor te geven, om dit baanbrekend werk, te kunnen uitbreiden zodat hier veel mensen met een (onzichtbare) beperking mee geholpen kunnen worden in de toekomst. Het is zeker ook in ons belang dat de participatie wet een succes wordt en daar zou Hoezo Anders een hele mooie bijdrage in kunnen leveren om dat mogelijk te maken. Daar ben ik 100% van overtuigd. Ik wil vragen of het mogelijk is om hier naar te kijken wat de overheid hierin zou kunnen en willen doen. Er lopen een aantal banenplannen, misschien kan er zoiets als ondersteuning ook mogelijk gemaakt worden voor de banen voor de mensen met een (onzichtbare) beperking. Het werk dan ook 2 kanten uit. Aan de ene kant de stok achter de deur als ze de beloften niet nakomen en aan de andere kant de ondersteuning voor bedrijven en de mensen die er het beste van willen maken. De wortel die vaak in het debat is genoemd. Daar zou dit een onderdeel van kunnen zijn denk ik.

Geen toekomstvisie zonder volwaardige CAO Sociale Werkvoorziening.

De SW bedrijven moeten in staat gesteld worden om volwaardig en passend werk te kunnen blijven aanbieden aan hun werknemers in de toekomst. Daar is een nieuwe toekomstvisie voor nodig om dit mogelijk te maken. Je zou hierbij aan participatieve arbeidsintegratie kunnen denken. Deze methode sluit naadloos aan het beleid wat beschreven wordt in de brief 'extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie'. Er zijn gevorderde plannen om dit hier in Zeeuws-Vlaanderen bij Dethon in te voeren om zo de toekomst veilig te stellen. Een volwaardige CAO voor de SW werknemers voor levensstandaard behoud lijkt mij zeker op zijn plaats. Gezien het standpunt van de VNG is dit zeker een groot aandachtspunt!

Keukentafelgesprekken en belang maatwerk en betaalbare zorg voor iedereen.

Over de zorg kunnen we heel kort en duidelijk zijn. Monitoren dat iedereen de zorg krijgt die men nodig heeft. Daarbij zullen de keukentafelgesprekken van cruciaal belang zijn. We moeten waken voor te veel marktwerking in de zorg, die kant dreigt het wel uit te gaan. Ook de positie van de patiënt staat flink onder druk. De vrije artskeuze is daar een voorbeeld van. Hier is gedegen toezicht voor nodig. Het vertrouwen in behandelmethoden is voor mensen zeer belangrijk, zo ook de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van de zorg. Zorg moet voor iedereen beschikbaar en betaalbaar blijven, daar kan en mag geen misverstand over zijn. Voor chronisch zieken is dit het verschil tussen wel of niet mee doen aan onze samenleving. Denk ook aan de persoon gebonden budget. Het regelt de zorg die de mensen met een (onzichtbare) beperking nodig hebben om mee te kunnen doen aan onze samenleving. Vervoer, hulpmiddelen, begeleiding en directe zorg om het even te noemen.

Evaluatie rapportage

**Iedereen volwaardig laten deelnemen aan
onze samenleving**

**Uitvoering van het VN verdrag inzake de
Rechten van Personen met een Handicap**

**Op weg naar een toegankelijke, bereikbare
en bruikbare duurzame inclusieve
samenleving**

VN Ambassadeur

15-04-2019

Inhoudsopgave

Evaluatie rapportage

Iedereen volwaardig laten deelnemen aan onze samenleving

	Pagina
- Voorwoord.....	1
- Programma's en informatie over de uitvoering van het VN verdrag voor de mensen met een beperking in Nederland	1
- De Europese Toegankelijkheidswet	2
- Vlaggenschiprapport Ministerie van Economische en Sociale Zaken van de Verenigde Naties (UN DESA) over het VN verdrag.....	3
- Indienen van de initiële rapportage door de Nederlandse regering bij het VN Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap in Genève	3
- Rapportage door College voor de Rechten voor de Mens over de uitwerking van het VN verdrag in Nederland	3
- Het Facultatief protocol	3
- Artikel 24 van het VN verdrag: Onderwijs	4
- Artikel 25 van het VN verdrag: Gezondheid	5
- Artikel 27 van het VN verdrag: Werk en werkgelegenheid	6
- Artikel 28 van het VN verdrag: Behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming	7
- Artikel 33 van het VN verdrag: Nationale implementatie en toezicht	8
- Bewustwording van het VN verdrag in onze samenleving	9
- Algemene conclusie aangaande de uitvoering van het VN verdrag	10

Geachte Dames en Heren,

Mijn naam is . Essentiële begeleiding en hulpmiddelen in elke levensfase hebben mij in staat gesteld om een volwaardig zelfstandig leven op te bouwen.

De afgelopen jaren heb ik uitgebreid aandacht gevraagd voor de leefomstandigheden van de mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken in Nederland. Mijn dossier 'Met een (onzichtbare) beperking toch een mooie toekomst' en mijn visie document 'Op weg naar een toegankelijke, bereikbare en bruikbare duurzame inclusieve samenleving' horen als kennisdocumenten bij dit evaluatie document.

Met mijn evaluatie rapportage 'Iedereen volwaardig laten deelnemen aan onze samenleving' wil ik opnieuw aandacht vragen voor de kwetsbare positie van de mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken. Hoe staat het met de uitvoering van het VN verdrag. Wat is er gedaan, waar wordt aan gewerkt en waar moeten we naartoe om tot een inclusieve samenleving te komen in Nederland.

In Nederland is het VN Verdrag Inzake de Rechten van Personen met een Handicap sinds 14 juli 2016 eindelijk van kracht. Het Rijk, de Alliantie, VNO-NCW, MKB Nederland en de VNG willen samen de beginselen uit het VN verdrag in de praktijk verwezenlijken en stelden een implementatieplan op.

In het VN Verdrag Handicap staat wat Nederland moet doen om de positie van mensen met een beperking te verbeteren. Het draait om alle mogelijke onderwerpen die voor hen belangrijk zijn. Zoals werk, onderwijs, vervoer, cultuur, sport en andere vrijetijdsbesteding. Het gaat daarbij om mensen met langdurige lichamelijke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperkingen. In mijn kennisdocumenten kunt u lezen wat dit in de praktijk betekent. https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/2016-07-14#Verdrag_2

Het programma onbeperkt meedoen van de overheid is bedoeld om het VN verdrag verder uit te voeren. Hieraan doen gemeenten, Rijk, ondernemers, werkgevers en mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken mee. Het VN verdrag wordt uitgevoerd aan de hand van de volgende thema's:

- bouwen en wonen
- werk
- onderwijs
- vervoer
- zorg en ondersteuning
- participatie en toegankelijkheid
- het Rijk als organisatie

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/documenten/rapporten/2018/06/01/programma-vn-verdrag-onbeperkt-meedoen>

Algemene informatie voor de mensen met een beperking is te vinden op:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap>

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) werkt aan een krachtige lokale overheid. Het project 'Iedereen doet mee' ondersteunt sinds begin 2018 actief gemeenten die werken aan een inclusieve samenleving waarbij het VN verdrag voor de mensen met een beperking centraal staat. <https://vng.nl/iedereen-doet-mee>

Het College voor de Rechten van de Mens beschermt, belicht en bevordert de mensenrechten in Nederland. Dat doen ze onder andere door onderzoek, advies en voorlichting. In individuele gevallen oordelen ze of er sprake is van discriminatie. Tevens rapporteren ze jaarlijks over de situatie in Nederland op het gebied van mensenrechten waaronder het VN verdrag voor de mensen met een beperking.

<https://www.mensenrechten.nl/nl/vn-verdrag-handicap>

Ieder(in) is het netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte en heeft een actuele website die over de uitvoering van het VN verdrag in Nederland gaat.

<https://iederin.nl/themas/recht-en-inclusie/vn-verdrag/>

De Coalitie voor Inclusie bestaat uit mensen waaronder een aantal VN ambassadeurs en organisaties die samen werken aan een inclusieve samenleving. Een samenleving waarin iedereen meedoet, die gebruikmaakt van ieders talenten en niemand uitsluit.

<https://coalitievoorinclusie.nl/informatie-over-inclusie/wat-is-het-vn-verdrag/>

Vakbond FNV wil dat mensen met een arbeidsbeperking recht krijgen op duurzaam, passend werk met begeleiding en fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden via 'sociale ontwikkelbedrijven'. Bedrijven die de juiste kennis, kunde, infrastructuur, werkgeverscontacten en het werk hebben. Ze zijn een springplank naar werk in het bedrijfsleven, maar ook een vangnet voor als dat even niet meer lukt. Zo kom je niet thuis te zitten als het werken bij het bedrijf stopt. De overheid moet investeren in de 'sociale ontwikkelbedrijven' en het recht op werk voor mensen met een arbeidsbeperking bij wet regelen. Als je werkzaam bent bij een 'sociaal ontwikkelbedrijf', dan hoort daar een fatsoenlijk salaris bij. Dus geen werken zonder loon!

<https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/sectornieuws/fnv-overheid/2019/04/investeer-nu-in-sociale-ontwikkelbedrijven-om-ruim> <https://www.fnv.nl/acties/iedereen-heeft-recht-op-werk>

Het Europees Parlement heeft op 13-03-2019 de Europese Toegankelijkheidswet aangenomen. De nieuwe wet biedt duidelijke afspraken over hoe producten zoals computers, mobiele telefoons, televisies, betaalautomaten, websites en apps op mobiele telefoon en tablet toegankelijk moeten zijn. Ook de toegankelijkheid van diensten, zoals bijvoorbeeld alarmnummer 112, staan vastgelegd in deze wet. Europese wetgeving gaat boven de nationale wetgeving en wat de gevolgen daarvan in de praktijk zijn moet nog duidelijk worden. De wet biedt goede handvatten om Nederland toegankelijker te maken. Helaas missen we nog goede afspraken over onder andere vervoer, toegankelijke gebouwen en de leefomgeving van mensen. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/ALL/?uri=CELEX:52015PC0615>

De Europese belangenorganisatie voor mensen met een beperking heeft aangegeven dat zij in gesprek wil met het Europees Parlement over hoe de Toegankelijkheidswet beter kan.

<http://www.edf-feph.org/newsroom/news/european-accessibility-act-big-step-forward-long-journey>

Artikel 24 van het VN verdrag: Onderwijs

De basis van het artikel:

De Staten die Partij zijn erkennen het recht van personen met een handicap op onderwijs. Teneinde dit recht zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, waarborgen Staten die Partij zijn een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus en voorzieningen voor een leven lang leren en wel met de volgende doelen:

- a. De volledige ontwikkeling van het menselijk potentieel en het gevoel van waardigheid en eigenwaarde en de versterking van de eerbiediging van mensenrechten, fundamentele vrijheden en de menselijke diversiteit;
- b. De optimale ontwikkeling door personen met een handicap van hun persoonlijkheid, talenten en creativiteit, alsmede hun mentale en fysieke mogelijkheden, naar staat van vermogen;
- c. Het in staat stellen van personen met een handicap om effectief te participeren in een vrije maatschappij.

Volledige tekst Artikel 24 van het VN verdrag: Onderwijs

<https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBV0004045&artikel=24&z=2016-07-14&g=2016-07-14>

De actuele situatie nu in de praktijk.

Helaas moet ik vaststellen dat het onderwijs nog ver van passend is voor de leerlingen die op dit moment onderwijs genieten in Nederland. We zien een groot leraren tekort. Er worden zelfs kinderen naar huis gestuurd omdat de scholen niet in staat zijn de lessen te verzorgen. We zien dat onze jeugd noodgedwongen grote schulden moet maken als ze verder willen studeren. Voor leerlingen met een achterstand of met minder rijk bedeelde ouders is het extra moeilijk en soms zelfs onmogelijk om een studie te doen. De ondersteuning van de kinderen die extra begeleiding of ondersteuning nodig hebben staat zwaar onder druk en gaat soms ook ten koste van de andere leerlingen. Ook zitten er kinderen thuis op de bank omdat er geen passende plaats op school kan worden geboden terwijl zij ook een leerplicht hebben en het recht hebben zich te kunnen ontwikkelen.

Wat is er nodig?

Er zullen grote extra inspanningen geleverd en extra geïnvesteerd moeten worden in het onderwijs in Nederland. De leerlingen moeten meer centraal staan in het te voeren beleid zodat alle leerlingen zich naar hun mogelijkheden kunnen en mogen ontwikkelen. Het speciaal onderwijs zal altijd nodig blijven voor een aantal leerlingen.

Mijn motto is, de kinderen gaan eerst samen spelen om vervolgens samen naar school te gaan om uiteindelijk als volwaardige collega's aan het arbeidsproces te kunnen deelnemen en aan vrijetijdsbesteding te kunnen doen. Het is noodzakelijk om samen spelen, samen leren en samen werken als een geheel te zien in wetgeving en de uitvoering daarvan voor het benodigde maatwerk.

Informatie over onderwijs van de rijksoverheid.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/themas/onderwijs>

Artikel 25 van het VN verdrag: Gezondheid

De basis van het artikel:

De Staten die Partij zijn erkennen dat personen met een handicap zonder discriminatie op grond van hun handicap recht hebben op het genot van het hoogst haalbare niveau van gezondheid. De Staten die Partij zijn nemen alle passende maatregelen om personen met een handicap de toegang te waarborgen tot diensten op het gebied van seksespecifieke gezondheidszorg,

Volledige tekst Artikel 25 van het VN verdrag: Gezondheid

<https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBV0004045&artikel=25&z=2016-07-14&g=2016-07-14>

De actuele situatie nu in de praktijk.

Gelukkig wordt er ontzettend veel gedaan om mensen zo goed mogelijk te helpen. We weten echter ook dat hier een heel duur prijskaartje aan hangt waarbij het voor steeds meer mensen heel moeilijk wordt om de zorg te mogen ontvangen die ze nodig hebben. Farmaceuten en zorgverzekeraars hebben een cruciale positie of medicatie betaalbaar is voor patiënten en of behandelingen toegankelijk zijn voor patiënten door het zorgpakket dat deze mensen kunnen afsluiten door hun financiële situatie. Steeds meer patiënten mijden de huisarts omdat ze bang zijn doorverwezen te worden richting een behandeling die ze nodig hebben maar die ze niet kunnen betalen. Zorgverleners kunnen om dezelfde reden ook niet altijd de zorg verlenen die ze eigenlijk willen bieden aan een patiënt. Gevolg, later grotere problemen voor de patiënt en duurdere kosten voor de zorg door de behandeling die dan nodig is. Als patiënten niet de zorg, medicatie of de begeleiding krijgen die ze nodig hebben heeft regelmatig tot gevolg dat mensen echt thuis komen te zitten en permanent niet meer kunnen leren, kunnen werken of aan vrijetijdsbesteding kunnen doen. Hervormingen en bezuinigingen van de afgelopen jaren hebben daar geen goed aan gedaan stel ik vast. Ook de marktwerking en de bureaucratie in de zorg hebben zijn sporen achtergelaten. Voor maatwerk in de zorg laat de samenwerking van organisaties op dit moment vaak nog veel te wensen over.

Wat is er nodig?

In mijn ogen moet de zorg terug een permanente overheidstaak worden. Er moet gewaarborgd worden dat iedereen de zorg krijgt die hij / zij nodig heeft. De zorg moet voor iedereen toegankelijk, betaalbaar en van een gedegen goede kwaliteit zijn. Dat kost inderdaad veel geld maar in een rijk land als Nederland kunnen wij deze keuze maken. Het welzijn van de patiënten moet voorop staan en alle zorgverleners moeten echt in staat gesteld worden om de juiste zorg met de benodigde middelen te kunnen geven. Zorgverleners horen het vertrouwen te krijgen wat ze verdienen en beschermt te worden om hun werk veilig te kunnen uitvoeren. Alle overheden en instanties moeten de handen ineen slaan om de stapeling van zorgkosten voor de mensen met een beperking en chronisch zieken zo veel mogelijk te beperken. Het WMO zorgabonnement is een positief voorbeeld als het echt goed uitgevoerd wordt.

Informatie over onderwijs van de rijksoverheid.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/themas/familie-zorg-en-gezondheid>

Artikel 27 van het VN verdrag: Werk en werkgelegenheid

De basis van het artikel:

De Staten die Partij zijn erkennen het recht van personen met een handicap op werk, op voet van gelijkheid met anderen; dit omvat het recht op de mogelijkheid in het levensonderhoud te voorzien door middel van in vrijheid gekozen of aanvaard werk op een arbeidsmarkt en in een werkomgeving die open zijn, waarbij niemand wordt uitgesloten, en die toegankelijk zijn voor personen met een handicap.

Volledige tekst Artikel 27 van het VN verdrag: Werk en werkgelegenheid

<https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWV0004045&artikel=27&z=2016-07-14&g=2016-07-14>

De actuele situatie nu in de praktijk.

De afgelopen jaren zie je een neerwaartse spiraal als het gaat over het hebben van fatsoenlijke arbeidscontracten op de arbeidsmarkt. Vaste banen verdwijnen. ZZP banen en flex contracten met slechte arbeidsvoorwaarden schieten als paddenstoelen uit de grond. Ook een fatsoenlijk CAO staat zwaar onder druk.

Voor de mensen met een beperking is de situatie flink achteruit gegaan om te kunnen deelnemen aan het arbeidsproces. In 2015 is de Sociale Werkvoorziening gesloten voor de mensen met een beperking. Je ziet op verschillende plaatsen in het land dat de SW bedrijven volledig worden opgegeven en dat medewerkers hierdoor hun oude vertrouwde werkplek verliezen doordat ze elders aan het werk worden gezet. Op vele plaatsen wordt ingezet op een krimp scenario wat tot gevolg zal hebben dat de broodnodige infrastructuur van de SW steeds meer onder druk zal komen te staan. De 125.000 garantiebanen en de 30.000 beschutte werkplekken die belooft zijn als vervanging voor het sluiten van de SW komen nog niet echt van de grond.

Wat is er nodig?

Het wordt hoog tijd dat de werknemers in Nederland weer serieus worden genomen en met respect worden behandeld op de arbeidsmarkt. Ook de mensen met een beperking en chronisch zieken hebben hier recht op.

Het voornemen om te kunnen switchen tussen bijvoorbeeld beschut werken en een garantiebaan en mede het voornemen om de onmisbare permanente begeleiding structureel van maatwerk te voorzien in elke levensfase zijn positieve verbeteringen. De infrastructuur van de oude SW bedrijven moet in mijn ogen gebruikt worden om de mensen met een beperking op de juiste manier en op de juiste plaats aan het arbeidsproces te laten deelnemen. Alle overheden en het bedrijfsleven moeten met klem op hun verantwoordelijkheid gewezen worden om de mensen met een beperking een permanente plaats op de arbeidsmarkt te bieden in Nederland.

Permanent onder het minimum loon werken is absoluut onacceptabel en dus onder geen enkele voorwaarde een optie en een goed pensioen is een kwestie van fatsoen.

Informatie over onderwijs van de rijksoverheid.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/themas/werk>

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2017/02/24/kennisdocumenten-szw>

Artikel 28 van het VN verdrag: Behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming

De basis van het artikel:

De Staten die Partij zijn erkennen het recht van personen met een handicap op een behoorlijke levensstandaard voor henzelf en voor hun gezinnen, met inbegrip van voldoende voeding, kleding en huisvesting en op de voortdurende verbetering van hun levensomstandigheden, en nemen passende maatregelen om de verwezenlijking van dit recht zonder discriminatie op grond van handicap te beschermen en te bevorderen.

Volledige tekst Artikel 28 van het VN verdrag: Behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming

<https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBV0004045&artikel=28&z=2016-07-14&g=2016-07-14>

De actuele situatie nu in de praktijk.

Wanneer wordt er in de ogen van de overheid recht gedaan aan de behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming van mensen die voldoen aan de uitgangspunten van het VN verdrag? Betreft dit:

- Voor heel je leven (in deeltijd) werken met een aanvulling van een uitkering om maximaal het wettelijk minimum loon te kunnen verdienen?
- Permanent in armoede en / of in een sociaal isolement leven waarbij je zelden iets leuks kunt doen als je niet in staat bent om te kunnen werken?
- Niet in staat zijn om de juiste zorg te ontvangen die je hard nodig hebt?
- Thuis op de bank zitten in plaats van onderwijs te kunnen volgen om aan je ontwikkeling te kunnen werken?
- Noodgedwongen niet deelnemen aan evenementen, bijeenkomsten en het algemene sociale leven doordat de toegankelijkheid niet op orde is?
- Niet zelfstandig je eigen keuzes kunnen maken hoe je het leven inricht?
- Niet zelfstandig kunnen gaan wonen om je leven vorm te geven?
- Niet op een reële leeftijd met pensioen mogen gaan?

Er is totaal nog geen zicht op hoe de behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming geregeld gaat worden in de nieuwe plannen van het 'breed offensief' om de Participatiewet aan te passen. De gevolgen van de hervormingen in de Wajong zijn alles behalve duidelijk. Ook het op verschillende manieren uitvoeren van de decentralisaties in het sociaal domein door de Gemeenten baren mij grote zorgen.

Wat is er nodig?

Zorgdragen dat alle mensen met een beperking in hun eigen levensbehoefte kunnen voorzien en volwaardig kunnen deelnemen aan onze samenleving. De doelstellingen van het VN verdrag worden ingezet bij het maken en uitvoeren van wetgeving.

Informatie over onderwijs van de rijksoverheid.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/themas/belastingen-uitkeringen-en-toeslagen>

Artikel 33 van het VN verdrag: Nationale implementatie en toezicht

De basis van het artikel:

De Staten die Partij zijn wijzen binnen hun bestuurlijke organisatie een of meer contactpunten aan voor aangelegenheden die betrekking hebben op de uitvoering van dit verdrag en besteden naar behoren aandacht aan het instellen van een coördinatiesysteem binnen de overheid teneinde de maatregelen in verschillende sectoren en op verschillende niveaus te faciliteren.

Volledige tekst Artikel 33 van het VN verdrag: Nationale implementatie en toezicht

<https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBV0004045&artikel=33&z=2016-07-14&g=2016-07-14>

De actuele situatie nu in de praktijk.

Als VN ambassadeur heb ik tijdens het aanbieden van mijn Visie document 'Op weg naar een toegankelijke, bereikbare en bruikbare duurzame inclusieve samenleving' aan de Tweede Kamer Commissie SZW op 19-12-2017 de behoefte uitgesproken om een beroep te mogen doen op artikel 33 van het VN verdrag. Ik heb mijn visie document met aandachtspunten aangaande de uitvoering van het VN verdrag ook digitaal naar de Tweede Kamer Commissies van SZW, OCW en VWS gestuurd.

De reactie die ik heb mogen ontvangen was uitermate teleurstellend moet ik vast stellen. Twee commissies hebben totaal niet gereageerd en de derde deed het af met een niets zegende brief van een paar regels. In de wetgevingsvoorstellen en aanpassingen van wetgeving wordt in mijn ogen nog lang niet voldoende volwaardig uitvoering gegeven aan de uitgangspunten van het VN verdrag. Tijdens de debatten, die ik op de voet volg, wordt er heel weinig naar het VN verdrag verwezen of over gesproken.

Van Gemeenten en Provinciale Staten krijg ik in verhouding meer reacties maar ook daar wordt geen werk gemaakt van het inzetten van ervaringsdeskundigheid vanuit de doelgroepen en hun belangenbehartigers. Er zijn Gemeenten die gewoon niets doen aan het VN verdrag. Ook het opstellen van een inclusie agenda bij de Gemeenten loopt alles behalve soepel. Gelukkig zijn er positieve uitzonderingen maar dat is echt niet voldoende om als land daadwerkelijk tot een inclusieve samenleving te komen.

Wat is er nodig?

Als VN ambassadeur vind ik dat de ervaringsdeskundigheid van de mensen met een beperking en hun belangenorganisaties vanaf nu absoluut heel serieus genomen moeten worden in het niet over ons maar met ons verhaal zoals dat in allerlei programma's terug te vinden is die gaan over de uitvoering van het VN verdrag.

De ervaringsdeskundigheid moet op alle niveaus en gebiedsonderdelen permanent ingezet worden bij de uitvoering van het VN verdrag. Ook beleidsmedewerkers en ontwikkelaars van producten of diensten moeten deze kennis gebruiken om er voor te zorgen dat de inclusieve samenleving in Nederland stapje voor stapje vorm krijgt.

Informatie over onderwijs van de rijksoverheid.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap>

Bewustwording van het VN verdrag in onze samenleving.

Om tot een duurzame inclusieve samenleving te komen in Nederland is het nodig dat onze burgers het normaal en vanzelfsprekend gaan vinden dat de mensen met een beperking en chronisch zieken er gewoon bij horen en overal aan mee mogen doen.

Om dat mogelijk te maken is het in mijn ogen nodig dat er regelmatig aandacht wordt besteed aan de leefomstandigheden van de mensen met een beperking en het VN verdrag. Er zijn 3 uitgelezen momenten per jaar om hier uitgebreid bij stil te staan.

- Op 14 juli, op de dag dat het VN verdrag in Nederland in werking is getreden.
- Tijdens de week van de toegankelijkheid, in de maand oktober.
- Op 3 december, tijdens internationale dag voor de mensen met een beperking.

Aan de week van de toegankelijkheid wordt gelukkig al wat aandacht besteed maar dat gaat in hoofdzaak alleen over de algemene toegankelijkheid. Prima en zeker heel erg belangrijk. Het VN verdrag en de leefomstandigheden van de mensen met een beperking en chronisch zieken is echter vele malen breder dan alleen een stukje algemene toegankelijkheid.

Als VN ambassadeur lijkt het mij een super mooi streven om van 14 juli de dag van de inclusieve samenleving in Nederland te maken. Een mooie dag midden in de zomer om de inwerkingtreding van het VN verdrag te vieren met de mogelijkheid om hier leuke buiten activiteiten voor te organiseren om te laten zien dat er positieve stappen worden gezet richting een duurzame inclusieve samenleving in Nederland.

Toolbox ‘Mensenrechten op School’ voor kinderen tot en met 18 jaar gratis verkrijgbaar bij het College voor Rechten van de Mens.

Als VN ambassadeur wil ik graag de gratis toolbox mensenrechten van het College voor de Rechten van de Mens onder uw aandacht brengen. In mijn ogen is de toolbox van grote toegevoegde waarde. In de toolbox ‘Mensenrechten op School’ vind je kant en klare werkvormen voor peuters tot en met 18-jarigen en tools over hoe mensen en kinderrechten in de hele school vorm kunnen krijgen. Vakinhoudelijk, didactisch en pedagogisch. Binnen en buiten de klas. Voor een schoolbrede en structurele aanpak.

<https://www.mensenrechten.nl/nl/opschool>

Mijn hoofddoel als VN ambassadeur wordt het ontwikkelen en het tot stand brengen van een Leermodule Inclusieve Samenleving voor het basisonderwijs. In mijn visie document ‘Op weg naar een toegankelijke, bereikbare en bruikbare duurzame inclusieve samenleving’ is de eerste uitwerking van de Leermodule Inclusieve Samenleving terug te vinden. In mijn ogen kun je niet snel genoeg beginnen om iedereen gelijk te behandelen en met elkaar te laten optrekken in het leven.

Algemene conclusie aangaande de uitvoering van het VN verdrag.

Om iedereen volwaardig te laten deelnemen hebben we een duurzame inclusieve samenleving nodig. Tot mijn grote spijt moet ik vaststellen dat onderstaande punten nog steeds onvoldoende worden omarmd bij de uitvoering van het VN verdrag.

Als VN ambassadeur voor het VN verdrag voor de personen met een beperking en chronisch zieken wil ik u daarom uitdrukkelijk verzoeken om aandacht te besteden aan de volgende punten bij de uitvoering van het VN verdrag.

- Zorgdragen dat mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken absoluut alle ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. We moeten hierbij nadrukkelijk oog hebben voor het niet zichtbare deel. Deze onzichtbare beperkingen zijn vaak alles bepalend om de juiste voorzieningen te kunnen aanbieden die ze nodig hebben.
- Zorgdragen dat toegankelijkheid, bereikbaarheid, en bruikbaarheid echt overal de norm wordt op de gebiedsonderdelen wonen, spelen, onderwijs, werken, zorg, communicatie, reizen en bereikbaarheid van openbare gelegenheden.
- Zorgdragen voor een gedegen plan van aanpak aangaande de uitvoering van het VN verdrag. Het bevat een op elkaar afgestemde toegankelijkheidsnorm per gebiedsonderdeel. Er is in ondergebracht wat er nodig is om tot een duurzame inclusieve samenleving te komen. Het plan is tevens voorzien van een transparante prioriteitenlijst met een reële realisatie prognose.
- Zorgdragen dat alle overheden hun zorgplicht voor hun burgers ten harte nemen door een gedegen aansturing en toezicht houden op de uitvoering van het VN verdrag om tot een duurzame inclusieve samenleving te komen.
- Zorgdragen dat alle overheden optimaal samenwerken met het bedrijfsleven en andere instanties om maatwerk mogelijk te maken zodat de inspanningen tot duurzame en efficiënte resultaten leiden.

De winst is dat er aan het VN verdrag langzaam maar zeker meer aandacht besteed wordt. Op het gebied van algemene toegankelijkheid zie je gelukkig mondjes maat hele positieve verbeteringen tot stand komen.

In deze evaluatie rapportage hebben we een aantal programma's belicht waarin met hele mooie woorden wordt aangegeven hoe men tot een goede uitvoering van het VN verdrag denkt te komen. Dat is misschien mooi voor de beeldvorming maar er moet meer gebeuren om tot een inclusieve samenleving te komen. Het VN verdrag vraagt namelijk echt veel meer dan een stukje algemene toegankelijkheid.

De mensen met een beperking en chronisch zieken zien nu in de dagelijkse praktijk nog heel weinig terug van de daadwerkelijke uitgangspunten van het VN verdrag. Kinderen zitten thuis in plaats van op school. Vele mensen met een beperking die willen werken hebben (vrijwel) geen uitzicht op een permanente baan waarmee ze in hun levensbehoeften kunnen voorzien. Ook de ondersteuning en begeleiding van mensen laat nog steeds zwaar te wensen over. Velen kunnen niet de zorg betalen die ze nodig hebben om volwaardig te kunnen meedoen. 3 jaar na ratificatie van het VN verdrag in Nederland is de positie voor de mensen met een beperking op deze punten eerder verslechterd dan verbeterd. Dat kan echt niet de bedoeling zijn!

In mijn ogen moet het nu echt een keer afgelopen zijn dat het welzijn van de mensen met een beperking steeds meer onder druk komt te staan door gebrek aan financiële middelen door politieke keuzes die gemaakt worden. De mensen met een beperking accepteren het niet langer om aan de zijkant te worden geschoven, en dat anderen voor hen de beslissingen nemen over hoe en in wat voor mate dat ze mogen deelnemen aan onze samenleving. Het wordt hoog tijd dat de mensen met een beperking en chronisch zieken volledig betrokken en centraal gesteld worden bij de volledige uitvoering van het VN verdrag zoals dat heel duidelijk staat beschreven in artikel 33 van het VN verdrag.

Het lot van de mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken ligt in uw handen. Wees er u zeer bewust van dat het hier gaat om de meest kwetsbare mensen uit onze samenleving. Laat uw hart spreken bij het nemen van moeilijke beslissingen.

Als ervaringsdeskundige wil ik u zeer graag adviseren om mijn evaluatie rapportage 'Iedereen volwaardig laten deelnemen aan onze samenleving' te omarmen en te gebruiken bij de uitvoering van het VN verdrag. Tevens wil ik u vriendelijk verzoeken om mijn evaluatie rapportage te agenderen voor uw vergadering waarbij ik hoop dat mijn inbreng een waardevolle bijdrage mag leveren bij de uitvoering van het VN verdrag.

Als VN ambassadeur ben ik zeer benieuwd hoe volgens u persoonlijk de uitvoering van het VN verdrag vorm gegeven moet worden. Bent u net als mij van mening dat deze mensen volwaardig mogen deelnemen aan onze samenleving? Hebben deze mensen tevens recht op een menswaardig bestaan met een behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming zoals dat beschreven staat in het VN verdrag? Welke bijdrage denkt u daar zelf aan te kunnen leveren?

Met belangstelling kijk ik uit naar uw reacties die ik op een respectvolle waardige manier zal meenemen bij mijn werkzaamheden als VN ambassadeur.

Hoogachtend,

VN Ambassadeur VN verdrag Inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

Adres:

Mail: _____@zeelandnet.nl

**Op weg naar een toegankelijke,
bereikbare en bruikbare duurzame
inclusieve samenleving
Met een (onzichtbare) beperking toch
een mooie toekomst**

Visie document

VN Ambassadeur

**VN verdrag Inzake de Rechten van
Personen met een Handicap**

19-12-2017

Geachte Dames en Heren,

Mijn naam is . Essentiële begeleiding en hulpmiddelen in elke levensfase hebben mij in staat gesteld om een volwaardig zelfstandig leven op te bouwen. Om de mensen met een (onzichtbare) beperking een mooie toekomst te kunnen bieden wil ik u mijn visie document 'Op weg naar een toegankelijke, bereikbare en bruikbare duurzame inclusieve samenleving' onder de aandacht brengen in het kader van de uitvoering van het VN verdrag Inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

Bijna alle landen zijn vertegenwoordigd bij de Verenigde Naties. De VN trad in werking op 24 oktober 1945. Ze zetten zich in voor internationale vrede, veiligheid en de mensenrechten. Dit doen ze door bindende internationale afspraken te maken. Met de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens uit 1948 is destijds de basis gelegd om alle wereldburgers de bescherming te bieden waar ze recht op hebben.

Wereldwijd is meermalen vastgesteld dat mensen met een beperking vaker buitengesloten en gediscrimineerd worden. Vaker in armoede leven, vaker slachtoffer zijn van misbruik, mishandeling en/of uitbuiting. Ze worden vaker niet serieus genomen en hebben aantoonbaar minder kans op een goede opleiding en passende arbeid.

De VN hebben de afgelopen decennia geprobeerd om de positie voor de mensen met een beperking te verbeteren. Echter, het VN Internationaal jaar voor Gehandicapten van 1981, de VN Decade voor Gehandicapten van 1983 tot 1992 en het bieden van gelijke kansen voor Gehandicapten van 1994, brachten niet het gewenste resultaat.

Het was voor de Verenigde Naties de aanleiding om op 13 december 2006 nieuwe bindende internationale afspraken te maken. Deze hele belangrijke afspraken zijn ondergebracht in het VN verdrag Inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

In dit VN verdrag hebben de landen niet alleen de mensenrechten van deze mensen erkend. Er zijn ook duidelijke afspraken gemaakt. Er moet voor gezorgd worden dat Personen met een (onzichtbare) beperking net als iedereen een goed en actief leven kunnen leiden. Midden in de samenleving waarbij ze eigen keuzes kunnen maken.

In Nederland is het VN verdrag Inzake de Rechten van Personen met een Handicap sinds 14 juli 2016 eindelijk van kracht. Een historische dag voor mij persoonlijk.

De bijbehorende wetgeving tot ratificatie van het VN verdrag is op 1 januari 2017 ingegaan. In de Algemene Maatregel van Bestuur van eind 2016 heeft de Tweede Kamer duidelijke kaders gesteld om de algemene toegankelijkheid vorm te geven.

In maart 2017 is het implementatieplan met gemaakte werkafspraken gepresenteerd. De randvoorwaarden van het plan zijn langdurigheid, gezamenlijkheid, ervaringsdeskundigheid en gelaagdheid.

We moeten allemaal kunnen meedoen. Dat is natuurlijk fantastisch op papier maar ik weet als geen ander hoe het in de praktijk werkt. Onze samenleving is regelmatig bikkelhard. Om mensen te laten deelnemen, moet je daar mogelijkheden voor creëren. Er is heel veel uit mensen te halen als ze daar reële kansen voor krijgen.

Om een gedegen vrijetijds- en arbeidsparticipatie mogelijk te maken is het uitermate belangrijk om persoonsgericht maatwerk te leveren met professionele ondersteuning waarbij respectvolle gewaarborgde bejegening vanzelfsprekend is.

Voor het bereiken van duurzame, inclusieve arbeidsparticipatie is het zeker nodig om samen spelen, samen naar school gaan en samen deelnemen aan het arbeidsproces als één geheel te zien. De samenhang en de doorstroming is nodig om mee te doen.

In het kader van de gelijke behandeling van de mensenrechten mag een chronische ziekte of een beperking in geen enkel opzicht een belemmering zijn in het (financieel) welzijn van mensen. Het is absoluut geen vrijwillige keuze om ziek of beperkt te zijn!

Om iedereen volwaardig te laten deelnemen hebben we een duurzame inclusieve samenleving nodig. Als VN ambassadeur voor het VN verdrag voor de personen met een beperking en chronisch zieken wil ik u daarom vriendelijk verzoeken om aandacht te besteden aan het volgende:

- Zorgdragen dat mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken absoluut alle ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. We moeten hierbij nadrukkelijk oog hebben voor het niet zichtbare deel. Deze onzichtbare beperkingen zijn vaak alles bepalend om de juiste voorzieningen te kunnen aanbieden die ze nodig hebben.
- Zorgdragen dat toegankelijkheid, bereikbaarheid, en bruikbaarheid echt overal de norm wordt op de gebiedsonderdelen wonen, spelen, onderwijs, werken, zorg, communicatie, reizen en bereikbaarheid van openbare gelegenheden.
- Zorgdragen voor een gedegen plan van aanpak aangaande de uitvoering van het VN verdrag. Het bevat een op elkaar afgestemde toegankelijkheidsnorm per gebiedsonderdeel. Er is in ondergebracht wat er nodig is om tot een duurzame inclusieve samenleving te komen. Het plan is tevens voorzien van een transparante prioriteitenlijst met een reële realisatie prognose.
- Zorgdragen dat alle overheden hun zorgplicht voor hun burgers ten harte nemen door een gedegen aansturing en toezicht houden op de uitvoering van het VN verdrag om tot een duurzame inclusieve samenleving te komen.
- Zorgdragen dat alle overheden optimaal samenwerken met het bedrijfsleven en andere instanties om maatwerk mogelijk te maken zodat de inspanningen tot duurzame en efficiënte resultaten leiden.

De dagelijkse praktische ervaringen van direct betrokkenen zijn van doorslaggevend belang. Het is belangrijk dat ze een sleutelrol krijgen en mede gaan bepalen hoe het VN verdrag tot uitvoering wordt gebracht. Daarom wil ik u adviseren om samen te werken met direct betrokkenen en belangen organisaties. Levenservaring is aan den lijve ondervinden waar je tegenaan loopt in het leven en van cruciaal belang om te weten welke voorzieningen er daadwerkelijk nodig zijn om te kunnen functioneren.

Communicatie heeft een belangrijke sleutelrol om tot een goede uitvoering van het VN verdrag te komen. Afhankelijk van de persoon en de situatie moet men kunnen aangeven in hoeverre iemand hulp wenst te ontvangen. Voor velen is het een hoge drempel om hulp te moeten of te kunnen vragen om allerlei redenen. Het spontane open gesprek met de vraag of er hulp gewenst is moet toegankelijk zijn.

Om in je levensbehoefte te kunnen voorzien is het hebben van werk van essentieel belang. Voor velen maakt dit het verschil tussen volwaardig meedoen aan onze samenleving of thuis zitten zonder toekomst perspectief. Voor de mensen met een beperking vervult de Sociale Werkvoorziening een cruciale functie.

Veel van mijn collega's zijn erg gehecht aan, en afhankelijk van, de in hun ogen veilige werkomgeving. Het maatwerk en de aandacht door de juiste begeleiding zijn uitermate belangrijk voor hen om aan het arbeidsproces te kunnen deelnemen. Ik wil u zeer dringend verzoeken om hier absoluut oog voor te hebben in de besluitvorming aangaande de Sociale Werkvoorziening en het beschut werken in de Participatiewet.

Als VN ambassadeur ben ik absoluut de laatste om te zeggen dat je deze mensen in een aparte afzonderlijke omgeving moet plaatsen. We moeten echter wel duidelijk onder ogen zien hoe deze mensen zijn en uitermate respectvol met ze omgaan.

Het is jammer om te moeten zeggen dat de samenleving vaak vooroordelen heeft als het gaat over de mensen met een beperking. Denk hierbij aan zielig vinden, negeren, pesten en het niet serieus nemen van deze mensen. Het is onwetendheid.

Men beseft vaak niet in welke omstandigheden zij moeten opgroeien en wat hun beperkingen betekenen in het dagelijkse leven. Dan kun je wel willen dat iedereen erbij hoort maar dat is zeker niet altijd reëel. Vaak zie je ook niet direct aan een persoon dat deze 'net iets anders is' dan wat voor de samenleving als normaal wordt beschouwd. Het is best moeilijk om elkaar te begrijpen en om op de juiste manier met elkaar om te gaan. Het VN verdrag kan ons helpen hierin verbetering te brengen.

Als VN ambassadeur maak ik mij echter ook ernstig zorgen over de onzekere positie waar hulpbehoevende burgers zich in verkeren. Vooral de veranderingen door de decentralisaties in het sociaal domein hebben zeer grote gevolgen voor deze burgers.

Deze zorgen werden heel pijnlijk duidelijk tijdens de laatste CAO onderhandelingen voor de Sociale Werkvoorziening. Het was nodig om het VNG kantoor in Den Haag te bezetten om tot een enigszins fatsoenlijke CAO te komen. Als het aan de VNG had gelegen had de Sociale Werkvoorziening geen CAO meer gehad.

In een rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau geeft het bedrijfsleven ook duidelijk te kennen dat we de komende jaren niet op banen voor de mensen met een beperking hoeven te rekenen. Uit onderzoek van Cedris blijkt tevens dat de arbeidsparticipatie door de participatiewet is afgenomen in plaats van toegenomen.

In het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' van eind 2017 zie ik uitermate zorgelijke plannen staan die in mijn ogen op zeer gespannen voet staan met de doelstellingen van het VN verdrag. Het voornemen om loonkostensubsidie in de Participatiewet af te schaffen en daarvoor alleen loondispensatie voor aan te bieden zal echt zeer desastreuze gevolgen hebben voor de mensen met een beperking en chronisch zieken. Ook het toch doorvoeren van de korting op de Wajong uitkering als je arbeidsvermogen hebt zal zeer negatieve gevolgen hebben.

Permanent in armoede leven wordt dan de harde realiteit voor de mensen met een beperking en chronisch zieken. Is dit in de ogen van de verantwoordelijke overheden de uitvoering van het VN Verdrag? Hoezo bestaansrecht? Hoezo zelfredzaamheid? Hoezo toekomst perspectief? Hoezo, volwaardig deelnemen aan onze samenleving?

Wat is er leuker om uit je bed te komen en ongestoord in alle vrijheid invulling te kunnen geven aan je dag. Dat je de mogelijkheid hebt om spontaan te besluiten om er die dag op uit te trekken. Een dag naar de stad, naar een mooi concert, lekker uit eten met aansluitend een theater of bioscoop bezoek.

Gelukkig is dit voor de overgrote meerderheid van onze samenleving de normaalste zaak van de wereld. Voor 2 miljoen mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken geldt dit echter lang niet altijd.

Wat misschien niet zo leuk is om vast te moeten stellen is dat we allemaal een keer hulp nodig hebben in het leven. De ene persoon vroeg, lang en intensief. De andere persoon hopelijk laat, kort en tijdelijk met eventuele tussenposen.

Op het moment dat we deze hulp nodig hebben is het wel fijn om te weten dat deze onvoorwaardelijk voor iedereen wordt aangeboden. Het VN verdrag is uiteindelijk op ons allemaal van toepassing. Als ervaringsdeskundige stel ik vast dat er al een aantal voorzieningen zijn waar veel mensen dagelijks gebruik van mogen maken. Om zo zelfstandig mogelijk te kunnen functioneren zijn verdere verbetering wel hard nodig.

Er is een basis netwerk aan duurzaam toegankelijk aangepast openbaar vervoer nodig om mensen met een beperking zonder belemmerende obstakels te laten reizen.

Er wordt gesproken over maatwerk in de zorg dicht bij de mensen. Zorgbehoevenden hebben recht op een waardige, respectvolle, veilige, en permanente behandeling. De koppeling tussen zorg, wonen en werken mag absoluut niet worden losgelaten.

Om tot een inclusieve samenleving te komen is het is heel belangrijk dat alle kinderen samen kunnen en mogen spelen waardoor het vanzelfsprekend is dat ook iemand met een beperking erbij hoort. Hier zijn toegankelijke speeltuinen voor nodig.

Echt ieder kind in Nederland moet in staat gesteld worden om zijn talenten optimaal te ontplooiën. Op zijn manier, in zijn eigen tempo, binnen zijn mogelijkheden en op zijn niveau. Gaan alle kinderen het benodigde maatwerk in het onderwijs krijgen om daadwerkelijk aansluiting te vinden in onze samenleving?

Alle overheden zijn verplicht om met wetgeving en uitvoering van beleid te komen die strikt voldoen aan de doelstellingen van het VN verdrag waardoor de personen met een beperking en chronisch zieken net als iedereen een goed en actief leven kunnen hebben. Midden in de samenleving waarbij ze eigen keuzes kunnen maken.

Mijn hoofddoel als VN ambassadeur wordt het ontwikkelen en het tot stand brengen van een Leermodule Inclusieve Samenleving voor het basisonderwijs. Bijgesloten aan dit visiedocument is de eerste uitwerking van de Leermodule Inclusieve Samenleving terug te vinden.

Als VN ambassadeur wil ik natuurlijk ook mijn bijdrage leveren om tot een duurzame inclusieve samenleving te komen in Nederland. Ik ben daarom bereid om met u in gesprek te gaan om tot een gedegen uitvoering van het VN verdrag te komen.

Natuurlijk heb ik er begrip voor en ben ik er mij van bewust dat niet alles op korte termijn gerealiseerd kan worden. Ik wil er echter wel zeer nadrukkelijk op aandringen dat het duurzaam toegankelijk maken van onze samenleving nu echt wordt opgepakt zodat wij niet nog jaren op verbeteringen moeten wachten.

Als ervaringsdeskundige wil ik u adviseren om mijn visiedocument en mijn belangrijke aanbevelingen te omarmen en te gebruiken bij de uitvoering van het VN verdrag. Tevens wil ik u vriendelijk verzoeken om mijn visiedocument te agenderen voor uw vergadering waarbij ik hoop dat mijn inbreng een waardevolle bijdrage mag leveren bij de uitvoering van het VN verdrag. Met belangstelling kijk ik uit naar uw reactie.

Hoogachtend,

,

VN Ambassadeur VN verdrag Inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

Adres:

Mail: _____

Plan van aanpak Leermodule Inclusieve Samenleving.

Op weg naar een toegankelijke, bereikbare en bruikbare samenleving.

Inleiding:

Een toegankelijke, bereikbare en bruikbare samenleving is iets wat in feite al direct vanaf de geboorte moet functioneren. Personen zijn allen gelijk en moeten zo ook met elkaar leven. Dat is inclusie.

Kinderen moeten allemaal samen alle vormen van onderwijs kunnen volgen, met of zonder beperking.

Voor kinderen is bewustzijn van elkaar vanzelfsprekend. Je speelt met elkaar, gaat samen naar school om vervolgens als volwaardige collega's met elkaar aan het arbeidsproces deel te nemen. Je wordt vrienden van elkaar en staat vervolgens samen in het leven. Het is belangrijk voor het bereiken van een duurzame, inclusieve arbeidsparticipatie om dit als een geheel te zien.

Om een gedegen vrijetijds- en arbeidsparticipatie mogelijk te maken is het uitermate belangrijk om persoonsgericht maatwerk te leveren met professionele ondersteuning waarbij respectvolle gewaarborgde bejegening vanzelfsprekend is.

De kaders om tot een duurzame inclusieve samenleving te komen:

VN verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

Alle personen met een (onzichtbare) beperking of een chronisch ziekte moeten net als iedereen een goed en actief leven kunnen leiden waarbij ze eigen keuzes mogen maken om volwaardig te kunnen deelnemen in de samenleving. Het is de bedoeling dat toegankelijkheid, bereikbaarheid, en bruikbaarheid echt overal de norm wordt op de gebiedsonderdelen spelen, onderwijs, werken, zorg, wonen, communicatie, reizen en bereikbaarheid van openbare gelegenheden.

Wet gelijke behandeling chronisch zieken en gehandicapten.

In het kader van de gelijke behandeling in de mensenrechten mag een chronische ziekte of een beperking in geen enkel opzicht een belemmering zijn in het (financieel) welzijn van mensen. Het is absoluut geen vrijwillige keuze om ziek of beperkt te zijn!

Toetsingskader.

Samenhang van wetten is nodig om maatwerk mogelijk te maken in elke levensfase. Er moet eigenlijk een wet of regel komen vergelijkbaar met de in de jaren 80 en 90 gangbare Emancipatie Effect Rapportage (EER). Hierbij moesten alle (wet) voorstellen langs de EER meetlat gelegd worden en zo werd elk voorstel gewogen en ging na weging door of niet door. Wij pleiten voor een Gehandicapten Effect Rapportage (GER) voor Nederland. Met dezelfde werking als de EER.

Niets over ons, zonder ons maar met ons.

De dagelijkse praktische ervaringen van direct betrokkenen zijn van doorslaggevend belang. Het is belangrijk dat ze een sleutelrol krijgen en mede gaan bepalen hoe het VN verdrag tot uitvoering wordt gebracht. Daarom willen we u adviseren om samen te werken met direct betrokkenen en belangenorganisaties. Levenservaring is aan den lijve ondervinden waar je tegenaan loopt in het leven en van cruciaal belang om te weten welke voorzieningen er daadwerkelijk nodig zijn om te kunnen functioneren. Advies vragen aan ervaringsdeskundigen op gebieden waar je als beleidsmaker of bestuurder niet voldoende van af weet helpt om de samenleving duurzaam inclusief te maken in de nabije toekomst.

Doelstelling:

Dit plan van aanpak heeft als doelstelling om arbeidsparticipatie en vrijetijdsparticipatie voor de mensen zonder en met een (onzichtbare) beperking of een chronisch zieke te bevorderen. Het uiteindelijke eind doel is om tot een duurzame inclusieve samenleving komen waarin iedereen volwaardig kan deelnemen en met respect behandeld wordt.

Onze visie om tot een duurzame inclusieve samenleving te komen:

Inclusie samenleving = inclusie onderwijs

In onze samenleving zie je steeds meer problemen ontstaan die een oorsprong hebben in de jeugd. Hoe was de thuissituatie, werd je geaccepteerd of gepest, kon je in je dorp of stad onderwijs volgen zodat je dicht bij huis een sociaal netwerk kon opbouwen? Enzovoorts.

Zijn de onderwerpen in het onderwijs nog up-to-date? Gaan de ontwikkelingen in onze samenleving soms sneller dan wij kunnen bijbenen?

In groep 3 zie je het ontstaan van groepjes, de populaire, de welgestelden, de slimmere, de 'net iets anders dan andere' en ga zo maar door. Tot en met groep 8 wordt er grotendeels een basis gelegd voor je verdere leven.

Nu zou ieder kind thuis een goed vangnet moeten hebben om alles waar hij/zij mee geconfronteerd wordt in het leven om te kunnen gaan, maar helaas is dat niet de realiteit.

Aangezien we in onze multiculturele samenleving, na onze studies, allemaal samenkomen en begrip voor elkaar moeten hebben, waarom dan eerst tijdens de basisschool alles uit elkaar halen?

We hebben aparte scholen voor onderwijs o.b.v. geloof, IQ en eventuele beperkingen.

Als we ons niet laten leiden door beperkingen, we mogen het blanco invullen, wat dan? Zou het niet mooi zijn om de problemen waar onze samenleving mee te maken krijgt niet achteraf te corrigeren maar vanaf het begin goed doen? We krijgen er naar onze mening een veel leukere respectvollere samenleving door die ook nog eens permanent kostenbesparend zou kunnen functioneren.

Voorstel:

Ontwikkel een Leermodule inclusieve samenleving voor het basisonderwijs.

1 school (binnen een straal van 10 km voor ieder kind) waar iedereen terecht kan, waar voor iedere groep maatwerk wordt geboden, waar onze hedendaagse maatschappij centraal staat.

Een basisschool met onderwijs waar vooral geleerd wordt hoe men met respect met elkaar omgaat ongeacht sociale status (arm/rijk), geloof, nationaliteit en beperking.

Door te kiezen om te starten op de basisschool in groep 3 bereiken we alle kinderen en zo op termijn alle burgers die straks onze samenleving vorm gaan geven. In groep 3 beginnen de leerlingen groepjes te vormen. Dit is het uitgelezen moment om de verbinding tot stand te brengen om een inclusieve samenleving mogelijk te maken.

Speciale leerkrachten hiervoor opleiden die vanaf groep 3 t/m 8 op de basisscholen de leermodule inclusieve samenleving gaan verzorgen. De doelstellingen van het VN verdrag voor de mensen met een beperking moeten op een begrijpelijke laagdrempelige manier overgebracht worden aan de leerlingen. Het VN verdrag moet in de module inclusieve samenleving verwerkt worden zodat de leerstof kan voorzien in het maatwerk wat nodig is in de praktijk bij de onderwerpen die in de module behandeld zullen worden. Denk aan op het gebied van pesten, respect, normen en waarden, seksuele voorkeur, internet/sociale media, financiën (uitgaven/sparen), drugs/alcohol enz. Als we dit ruim aan bod laten komen, dan is onze jeugd voorbereid op hun toekomst in een gezamenlijke samenleving.

In de leermodule inclusieve samenleving staan de omgangsvormen centraal waarbij de volgende onderwerpen aan de orde komen.

- Waarde en normen. Voorkomen van pesten, (sociaal) uitsluiten, negeren en discrimineren van mensen met en zonder een beperking.
- Leren om zelf keuzes te kunnen maken door na te denken over wat de gevolgen zijn bij de beslissingen die je neemt, doelstellingen die je hebt en planningen die je maakt. Denk aan het maken van vrienden, het kiezen van een opleiding of hebben van een sollicitatie gesprek.
- Leren waarderen en tevreden zijn over wat je wel allemaal hebt ten op zichte van wat je niet hebt. Denk hierbij aan gezondheid en materialisme. Zijn er niet veel mensen die het moeilijker hebben dan jij en er toch iets van proberen te maken. Neem hen als voorbeeld om er zelf ook iets van te maken. Leren weerbaar te worden om zelfstandig te kunnen leven.
- Leren om op een verantwoordelijke manier met financiële middelen om te gaan. Leren wat armoede is en wat de verstrekkende gevolgen van armoede en schulden kunnen zijn.
- Leren reëel naar situaties te kijken. Wat is de echte toegevoegde waarde van bepaalde omstandigheden of zaken. Zijn ze wel zo belangrijk zoals ze zich laten aanzien.
- Hoe gaan we op een waardige respectvolle manier met elkaar om? Met en zonder beperking.
- Het voorkomen dat mensen uit onze samenleving in een sociaal isolement terecht komen door armoede, ziekte, ouderdom of het ontbreken van een familie en vrienden netwerk.
- In de klas werken met gemengde groepen van 4 kinderen die steeds van samenstelling wisselen om elkaar beter te leren kennen. Waar ruimte is om moppen te vertellen. Waar kinderen kunnen vertellen wat ze leuk en niet leuk vinden. Kinderen de mogelijkheden vinden om zich te kunnen en durven uiten door zich kwetsbaar te mogen opstellen waar ze weerbaar worden om zich staande te kunnen houden in onze samenleving.
- Aandacht voor de gevolgen van drank, drugs, spel en gokverslaving, de gevolgen van sociale media op ons dagelijkse leven, criminaliteit en integratie van mensen van buiten Nederland.
- Praktijk ervaring opdoen met alle doelgroepen uit onze samenleving. Dit door uitstapjes te maken met de klas naar bijvoorbeeld maatschappelijke sociale organisaties.
- Instanties zoals politie, UWV, GGD, gemeente, werkpleinen en ervaringsdeskundigen van bovengenoemde doelgroepen voorlichting te laten geven in de klas.

Plan van aanpak voor het ontwikkelen van de Leermodule Inclusieve Samenleving:

- De leermodule ontwikkelen om per jaar een volwaardig aanbod leerstof te kunnen aanbieden aan de leerlingen die het betreft. De leerlingen van het eerste jaar moeten zich verder kunnen ontwikkelen in het tweede leerjaar als ze in groep 4, 5 enzovoorts zitten.
- Onderzoeken hoe de leermodule op de basis school stapsgewijs ingevoerd kan worden. Denk aan het eerste jaar in groep 3. Het tweede jaar in groep 3 en 4. En zo verder t/m groep 8.
- Programma ontwikkelen voor de leerkrachten om de leermodule op het beoogde onderwijs niveau te kunnen aanbieden aan de leerlingen. Teven een traject opzetten om er voor te zorgen dat er voldoende leerkrachten beschikbaar komen om de leermodule te kunnen geven.
- In kaart brengen hoeveel tijd per week er nodig is om de leerstof over te kunnen brengen aan de leerlingen. Denk aan 1 dagdeel per week.
- Optimale werkgroep ontwikkelen die aan de slag gaat om de leermodule mogelijk te maken.
- Traject ontwikkelen in welke volgorde welke organisaties of overheden betrokken moeten worden om de leermodule mogelijk te maken.
- Draagvlak creëren voor de leermodule door deze onder de aandacht te brengen.
- Tijdsplan opstellen op welk termijn de module ontwikkeld moet worden en ingevoerd moet worden. Doelstelling is om de module in september 2019 van start te laten gaan.
- Alle basisscholen in kaart brengen en benaderen met de vraag of zij willen meewerken aan het ontwikkelen van de Leermodule inclusieve samenleving en mee willen doen.
- Belangen organisaties voor de mensen met een beperking, ervaringsdeskundigen en sociale maatschappelijke instanties benaderen en vragen of ze een bijdrage kunnen en willen leveren aan het ontwikkelen van de Leermodule Inclusieve Samenleving.
- Onderzoek doen naar en in kaart brengen van wat de sociale en financiële voordelen zijn om de leermodule inclusieve samenleving tot stand te brengen.
- Financiering zoeken om project op te zetten.
- Pilot opzetten in Zeeland met een aantal basis scholen met daarvoor opgeleide leerkrachten.

Het volgende is nodig om mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken een volwaardige plaats te bieden in onze samenleving.

- Mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken horen fatsoenlijk geholpen te worden. De gemeente als eerste overheid heeft zorgplicht en de regiefunctie. Zij hoort er voor zorg te dragen dat cliënten niet tussen wal en schip vallen. Daarvoor is een gerichte, respectvolle en juiste bejegening nodig. Het stimuleren van sociaal ondernemen door het bedrijfsleven vergroot de kansen voor deze mensen om mee te kunnen doen. Ook een preventief gezondheidsbeleid voeren binnen de organisatie is van meerwaarde. Het helpt voorkomen dat medewerkers arbeidsongeschikt thuis komen te zitten.
- Samenhang van wetten om maatwerk mogelijk te maken in elke levensfase. Je bent zo sterk als de zwakste schakel maar je hebt wel alle schakels nodig om mee te doen. Een cruciale schakel in het geheel is de doorstroom vanuit het onderwijs naar de participatie wet. Wij doen daarom een dringend beroep op de gemeenten om een warme overdracht te realiseren tussen de verschillende wetten.
- Structurele (professionele) begeleiding en hulpmiddelen voor mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken. Dit op gebied van spelen, wonen, leren, werken, gezondheidszorg en vrijetijdsbesteding. Het wil niet zeggen dat je wat beter kan leren, dat je dan helemaal geen ondersteuning nodig hebt om mee te kunnen doen. Hier komen vormen van (tijdelijke) ondersteuning op maat om de hoek kijken. Aandacht voor het functioneren van de Sociale Verzekeringsbank (SVB).
- Bereid zijn om in gesprek te gaan met de mensen met een (onzichtbare) beperking. Met elkaar aan de slag gaan levert wederzijds begrip en kennis op waarvan we allemaal beter worden. Leren van de ervaringen uit de praktijk en deze vervolgens inzetten om tot evenwichtige, duurzame en structurele oplossingen te komen. Niet denken in belemmeringen maar in kansen en oplossingen die wel kunnen. Waar kunnen ze elkaar vinden en elkaar versterken. Het inzetten van cliënt- en burgerparticipatie door de gemeenten kan een heel waardevol hulpmiddel zijn. Samen sterk. Ook de Stichting Hoezo Anders verricht hier baanbrekend werk. Win-win situatie creëren! Mogelijkheden die benut moeten worden om tot de gewenste resultaten te komen.
- Voorkom dat groepen mensen met een (onzichtbare) beperking of chronisch zieken buiten de boot vallen. Door de vele strengere indicatiestellingen beschut werk en Wajong dreigt dit wel te gebeuren. Ze verdwijnen uit het gezichtsveld en worden aan hun lot overgelaten. Aanbieden van beschut werk moet absoluut geregeld worden. Velen van de praktijkschool hebben ook ondersteuning nodig. In de Zeeuwse Stichting Maatwerk hebben zich alle scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs en Praktijkonderwijs verenigd. In gezamenlijkheid worden alle jongeren met een arbeidsgerelateerde hulpvraag, rechtstreeks vanuit het onderwijs naar een vervolgopleiding, passende arbeidsplaats of zinnvolle dagbesteding geleid. Het beoogde uiteindelijke doel is dat de jongeren werken aan een economisch zo zelfstandig mogelijke toekomst om zo min mogelijk afhankelijk te zijn van een uitkering. Werk geeft toegang tot loon, maar ook toegang om deel te nemen aan de samenleving. Sociale contacten en een zinnvolle dagbesteding zijn van zeer grote meerwaarde.
- Voorkom dat chronisch zieken, die volledig afgekeurd thuis komen te zitten, in een sociaal isolement terecht komen. Mijn advies aan de gemeenten is, om zich sterk te maken voor de verbinding tussen de WMO en de Participatiewet. Het inzetten van een arbeidsdeskundige voor arbeid of dagbesteding biedt hier eventueel mogelijkheden. Ook hier is maatwerk belangrijk! Mensen hebben recht op een menswaardig bestaan met een toekomst perspectief.
- Oog voor stapeling van zorgkosten voor chronisch zieken en de mensen met een (onzichtbare) beperking. Betaalbare toegankelijke zorg voor iedereen. Denk hierbij aan het eigen risico en de eigen bijdragen voor het verkrijgen van zorg of medicatie. Ook het op tijd en in voldoende mate verkrijgen van hulpmiddelen en een gedegen ondersteuning valt hieronder. Een oplossing zou kunnen zijn dat alle zorgverzekeraars verplicht worden gesteld om sociaal verzekeren te introduceren. Ze moeten dan zorgpolissen op maat gaan aanbieden voor de mensen met een (onzichtbare) beperking en chronisch zieken. Collega's zijn noodgedwongen afhankelijk van het duurste zorgpakket om te kunnen werken.

- Er is duidelijke, begrijpelijke en goed toegankelijke informatie nodig als chronisch zieken en mensen met een (onzichtbare) beperking ondersteuning nodig hebben. Welke ondersteuning en hulp is waar beschikbaar en hoe moet je die aanvragen? Denk aan een toegankelijk gemeente loket waar op een begrijpelijke wijze informatie gevraagd kan worden en waar je gesteund kan worden om een aanvraag in te dienen. Goede communicatie is van cruciaal belang.
- Een gedegen en ruimhartige uitvoering van het VN verdrag voor gehandicapten. Toegankelijkheid is de basis om volwaardig mee te mogen doen aan de samenleving. Zelfregie is het uitgangspunt, zowel bij zorg in natura als bij een persoonsgebonden budget. De jongvolwassenen van Stichting 'Wij Staan Op' hebben in een manifest duidelijk verwoord wat hiervoor nodig is. Ook het hebben van een echte baan waarbij arbeidszekerheid, kwaliteit en koopkracht geregeld zijn in een fatsoenlijke CAO is belangrijk!
- De opgelegde bezuinigingen van de Rijksoverheid leiden tot schaalvergroting die grote gevolgen hebben voor de toegankelijkheid van voorzieningen. Gemeenten zullen noodgedwongen voor de goedkoopste oplossingen kiezen. Eigen bijdragen verhogen of middelen in mindere mate of niet meer vergoeden. Afstanden die overbrugd moeten worden gaan groter worden. Zeker in de buitengebieden. Je moet steeds verder reizen om naar de belastingdienst, het UWV of het ziekenhuis te kunnen. Speciale aandacht voor kwetsbare kinderen om te voorkomen dat ze in steeds veranderende omgevingen terecht komen. Kwetsbare kinderen verdienen structuur. Voorzieningen zoals vervoer, onderwijs, hulpverlening zouden daaraan dienend moeten zijn. Een wijkgerichte aanpak, waarbij (professionele) ondersteuning toch dicht bij de mensen in een vertrouwde omgeving aanwezig is kan hier zeker van toegevoegde waarde zijn.
- Veranderingen moeten op een evenwichtige manier in een juiste volgorde en tempo uitgevoerd worden. Eerlijke gelijke kansen voor iedereen. Dit vraagt maatwerk in oplossingen en ondersteuning. Veranderingen mogen absoluut niet ten koste gaan van de broodnodige kwaliteit en toegankelijkheid van (bestaande) voorzieningen. Het mag niet uitmaken in welke stad, gemeente of provincie je woont! Het belang van de cliënt moet centraal en voorop staan. Aandacht voor het voorkomen van misbruik!
- Voorkomen dat er kennis, voorzieningen en middelen verloren gaan waarvan je weet dat we deze in de toekomst zeer hard nodig zullen hebben. Denk aan instrumenten als dagbesteding, de sociale werkvoorziening en het speciaal onderwijs. Mytylschool de Sprienke is onderdeel van stichting De Korre. De doelstelling is het bieden van onderwijs aan leerlingen die op een orthopedagogische en orthodidactische benadering zijn aangewezen. Naast de onderwijstaak geeft De Korre ambulante begeleiding aan leerlingen en scholen in het regulier (speciaal) basisonderwijs, voortgezet onderwijs en het middelbaar beroeps onderwijs. De Korre hanteert de volgende belangrijke waarden: Professionaliteit, resultaatgerichtheid, innovativiteit, samenwerking en expertise delen. Onmisbaar! Het genieten van een goede opleiding is de basis van zelfredzaamheid in onze samenleving.
- Oog voor speciale omstandigheden in delen van het land is ook een aandachtspunt. In Zeeland wordt hoog ingezet op samenwerking op het gebied van onderwijs, arbeid en zorg. Denk ook aan mobiliteit. Dit wordt gehinderd door de Westerscheldetunnel Het is een toltunnel met een grote impact op het dagelijkse leven. Als een persoon met een (onzichtbare) beperking eindelijk in aanmerking komt voor een garantie baan maar deze bevindt zich aan de overkant dan scheelt je dat zomaar 1500 Euro aan besteedbaar inkomen per jaar. Dat is een hoop geld als je maximaal het minimum loon verdient. Ook voor zorgbehandelingen moeten we straks steeds vaker verder van huis en komt de Westerscheldetunnel ook weer om de hoek kijken.
- De beschikbare financiële middelen moeten zo veel mogelijk direct worden ingezet op de werkvloer. Voorkom zo veel mogelijk onnodige bureaucratie en beperk het aantal tussenpersonen tot het strikt noodzakelijke. De geldstromen moeten gebruikt worden waar deze voor bedoeld zijn. Een werkgever moet baat hebben van de geboden instrumenten bij het aanbieden van een garantie baan. De cliënt begeleiding moet adequaat verlopen waarbij maatwerk geboden moet worden. Hierbij kan de sociale werkvoorziening een waardevolle bijdrage leveren. Korte duidelijke lijnen in de aansturing zijn nodig. Een garantie baan aanbieden via bijvoorbeeld het uitzendbureau heeft daarom niet mijn voorkeur.

Wat is een onzichtbare beperking?

Als we mensen met een onzichtbare beperking volwaardig willen laten meedoen in onze samenleving dan is het van doorslaggevend belang om te weten wat een onzichtbare beperking precies is. Door u hierover uitgebreid te informeren hoop ik u een verhelderend beeld te kunnen geven over deze belangrijke materie.

Het is alsof dit gewoon zo hoort, de maatschappij is visueel gericht, het moet zichtbaar zijn, dan is het duidelijk. Men kan zijn mening er over geven, het zichtbare is herkenning? Vertederend? Medelijden? Het is alsof voor de maatschappij een beperking goed te zien moet zijn anders is het geen beperking dan zijn er allerlei meningen en argumenten waardoor men vindt dat het bijvoorbeeld een opvoedkundig probleem is. Dit maakt het ook zo lastig om met een onzichtbare beperking geaccepteerd te worden. Het uiten van onbegrip en geen houding kunnen nemen aan de omstandigheden kan aanleiding geven tot veelvuldig en zeer langdurig pesten. Er zijn vele vormen van onzichtbare beperkingen. Om deze materie zo goed mogelijk onder uw aandacht te brengen neem ik mijn eigen onzichtbare beperkingen als voorbeeld.

Ik werk op een elektronica afdeling. We plaatsen SMD componenten op printplaten. Onder de componenten die we daar voor gebruiken zit een logistieke infrastructuur. Deze volledige infrastructuur verzorg ik voor deze afdeling. De goede werkset, de juiste componenten, voldoende en de kwalitatief goede componenten, de merkwaardigheden van het product waarop gelet moet worden, dat stuur ik aan. Dat is hoogwaardig werk dat ook in normale bedrijven wordt uitgevoerd. Mensen die dat zien zeggen dan: Je kunt toch dit, je kan toch dat, je kan toch in het vrije bedrijfsleven functioneren? Dat raakt aan het stukje onzichtbare beperking, weinig mensen snappen dat. De crux zit in het deel dat we niet zien.

Voorbeeld 1

Het voorbeeld van een brief schrijven. Wat komt er kijken om een goede brief op papier te krijgen. Door mijn medische verleden heb ik een leer achterstand opgelopen van ongeveer 10 jaar. Het is mij gelukt om toch aansluiting te krijgen met de samenleving. Je kunt 10 jaar leer achterstand niet inhalen maar wel compenseren. Met heel veel doorzettingsvermogen, veel tijd erin steken en met begeleiding van uit mijn omgeving van verschillende aard kan ik toch een degelijke brief aan iemand voorleggen. Aan het eindresultaat is niet te zien met hoeveel moeite, inspanning en hulp de brief tot stand is gekomen. Dat is een onzichtbare beperking waar ik over spreek. Deze maken echter wel het verschil om mee te kunnen en mogen doen. Als hier rekening mee gehouden wordt kan er heel veel en als er geen rekening mee gehouden wordt gaat er weinig mogelijk zijn met alle gevolgen van dien.

Voorbeeld 2

Een ander voorbeeld van een onzichtbare beperking waarmee ik 24 per dag mee moet leven is dat mijn lichaam op een behoedzame manier aangestuurd moet worden. Mijn lichaam is niet doorontwikkeld. Ik heb een vergroeide rug, zwakkere benen en voeten. Het is voor mij niet mogelijk om er zomaar fysiek volle bak in te vliegen tot ik moe ben. Als ik op een normaal tempo zou hollen, zoals de samenleving dat wilt, dan zegt dat gestel: Nee, dat kan niet, dat kan ik niet verwerken. Ik kan dan binnen 10 minuten zwaar oververmoeid raken. Mijn lichaam gaat dan op slot. Het lichaam blokkeert waardoor ik enige tijd heel weinig tot niets kan doen. Dan houdt het gewoon op. Nu heb ik daar in loop der jaren natuurlijk wel mee leren omgaan en ook hier is het mij gelukt om dit te compenseren. Als ik het voel aankomen dan duw ik op de rem. Ik ga doseren, zakken met tempo of even een half uur niet werken. Als ik dat niet op de proef stel en met respect naar mijn lichaam luister, altijd efficiënt en zorgvuldig met het nodige geduld teweerk ga dan kan er van alles. Eerst nadenken hoe ik de klus ga klaren in welke volgorde met welk doel en eindresultaat wat er bereikt moet worden. Het mooie is dan dat ik hiermee prima kwaliteit kan leveren met weinig fouten erin. Daar win ik dan weer veel tijd mee terug waarbij mijn werk als eindresultaat vaak beter is dan het gemiddelde. Een fantastische vorm van je zwakte je sterkte maken waarbij je een win, win situatie creëert als men bereid is hier mee rekening te houden. Zeker een kracht van velen mensen met een (onzichtbare) beperking.